

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jaroslav David

Ochrana duševního vlastnictví na elektronických úložištích dat

Diplomová práce

Katedra soukromého práva a civilního procesu
Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Ochrana duševního vlastnictví na elektronických úložištích dat vypracoval samostatně, všechny použité zdroje řádně uvedl v seznamu použité literatury a nepoužil žádné zdroje, které nejsou uvedeny.

Dne 27. listopadu 2016

Jaroslav David

Na tomto místě chci poděkovat vedoucímu své diplomové práce, prof. JUDr. Ivo Telcovi, CSc. za pomoc při volbě názvu, obsahu a zdrojů diplomové práce. Dále chci poděkovat Karolíně Anně Kárníkové za pomoc při revizi a kontrole finální verze diplomové práce a v neposlední řadě Karlu Komínkovi a Petru Kopřivovi za cenné rady při volbě metodiky pracovního postupu.

Jaroslav David

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
1. ÚVOD.....	9
2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	10
2.1. DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ	10
2.2. AUTORSKÉ PRÁVO	11
2.3. PRŮMYSLOVÁ PRÁVA.....	12
2.4. INTERNET	13
2.5. ELEKTRONICKÁ ÚLOŽIŠTĚ DAT (FILE SHARE SERVERY).....	14
2.6. AUTORSKÉ DÍLO NA FSS	15
3. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	16
3.1. PRÁVNÍ ÚPRAVA V ČR.....	16
3.1.1. <i>Předpisy ústavní síly</i>	16
3.1.2. <i>Autorský zákon</i>	17
3.1.3. <i>Zákon o některých službách informační společnosti</i>	18
3.1.4. <i>Občanský zákoník</i>	19
3.1.5. <i>Zákony upravující práva průmyslového vlastnictví</i>	23
3.1.6. <i>Nekalosoutěžní pravidla</i>	24
3.2. PRÁVO EU.....	25
3.2.1. <i>Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES</i>	26
3.2.2. <i>Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2001/29/ES</i>	27
3.2.3. <i>Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2004/48/ES</i>	28
3.2.4. <i>Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080 (COD)</i>	29
3.3. MEZINÁRODNÍ SMLOUVY	33
4. SUBJEKTY A JEJICH ODPOVĚDNOST ZA PORUŠENÍ PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ NA FSS	35
4.1. ODPOVĚDNOST PROVOZOVATELŮ FSS.....	35
4.1.1. <i>Podle autorského zákona</i>	35
4.1.2. <i>Podle zákona o některých službách informační společnosti</i>	36
4.1.3. <i>Podle občanského zákoníku – zákaz těžení z protiprávního stavu</i>	39
4.1.4. <i>Podle občanského zákoníku – generální prevence</i>	40
4.1.5. <i>Podle občanského zákoníku – náhrada újmy</i>	41
4.1.6. <i>Podle občanského zákoníku – bezdůvodné obohacení</i>	41
4.1.7. <i>Podle nekalosoutěžních pravidel</i>	42
4.2. ODPOVĚDNOST UŽIVATELŮ FSS	44
4.2.1. <i>Podle autorského zákona</i>	44
4.2.2. <i>Podle občanského zákoníku</i>	45
4.3. ODPOVĚDNOST DALŠÍCH OSOB ZÚČASTNĚNÝCH.....	46
5. MOŽNOSTI PRÁVNÍ OCHRANY OPRÁVNĚNÝCH OSOB PŘI PORUŠENÍ PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ NA FSS V SOUČASNOSTI	46
5.1. PODLE AUTORSKÉHO ZÁKONA	47
5.2. PODLE ZÁKONA O NĚKTERÝCH SLUŽBÁCH INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI	48
5.3. PODLE OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU	49

5.4. PODLE NEKALOSOUTĚŽNÍCH PRAVIDEL.....	49
6. MOŽNÉ REAKCE SOUDŮ.....	49
6.1. SOUDNÍ MINIMALISMUS A OCHRANA TECHNOLOGICKÉHO POKROKU	50
6.2. SOUDNÍ MAXIMALISMUS A OCHRANA PŘEDMĚTŮ AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANY	50
6.3. SOUDNÍ AKTIVISMUS A TVORBA NOVÉHO PRÁVA.....	52
7. ČLENĚNÍ OCHRANY PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ.....	53
7.1. PODLE SUBJEKTU	53
7.2. PODLE AKTIVITY OPRÁVNĚNÝCH OSOB.....	54
8. ZÁVĚR	55
LITERATURA.....	57
1) KNIŽNÍ PUBLIKACE:	57
2) PRÁVNÍ PŘEDPISY:	57
3) JUDIKATURA	58
4) ČASOPISY	59
5) INTERNETOVÉ ZDROJE.....	59
6) PŘÍSPĚVKY ZE SBORNÍKŮ	60
7) ZPRÁVY A STANOVISKA ORGANIZACÍ.....	61
8) DIPLOMOVÉ A VĚDECKÉ PRÁCE	61
9) DALŠÍ LITERATURA K TÉMATU	61

Seznam použitých zkratek

FSS File – share server (FSS)

ČR Česká republika

EU Evropská unie

1. Úvod

Lidské dějiny se člení na tři základní etapy. Dobu kamennou, dobu bronzovou a dobu železnou. Internet, jeho masové rozšíření a vliv na fungování lidské společnosti myslím potvrdil, že doba železná pominula a my nyní žijeme v době informační. Jak vyplývá z údajů Českého statistického úřadu Informační společnost v číslech 2016, naprostá většina populace (podle posledních údajů téměř tři čtvrtiny) má doma i v práci k dispozici připojení k internetu.¹

Internet je fenomén, který pro právo skýtá celou řadu výzev. Těmi nejaktuálnějšími jsou právo na ochranu osobnosti, ochrana osobních údajů a ochrana práv duševního vlastnictví. Právě posledně zmíněnou oblastí se tato práce bude zabývat.

Internet původně zamýšlený jako komunikační médium během studené války, se stal postupně komunikátorem vědců, aby byl roku 1994 komercializován a nastalo jeho masivní rozšíření do lidské společnosti.² Využívání FSS, zejména upload/share serverů a cloudových úložišť se v poslední době stalo trendem nejenom v businessu, ale také v soukromých životech lidí, kteří čím dál častěji využívají tato elektronická úložiště pro zálohu svých osobních dat. Zmíněná úložiště v současnosti hojně slouží ke sdílení a stahování předmětů duševního vlastnictví – zejména hudby, filmů a knih. Ne všichni však vědí, že sdílením a stahováním předmětů ochrany duševního vlastnictví může být a v mnoha případech také je porušováno právo duševního vlastnictví, zejména právo autorské.

Budu se zabývat především jevem, který spočívá v tom, že masivní nahrávání předmětů duševního vlastnictví na rozličná FSS tyto předměty zpřístupňuje široké veřejnosti z jakéhokoliv počítače (v dnešní době i tabletu, chytrého telefonu a obdobných zařízení) na světě s připojením k internetu. Zmíněné předměty práv duševního vlastnictví jsou pak takto dána k dispozici veřejnosti z velké části bez souhlasu skutečných držitelů těchto práv.

Ve své diplomové práci nejprve vymezím základních pojmy, s nimiž budu pracovat. Stěžejní část této práce se věnuje právní úpravě FSS v ČR a EU. Dále se práce zabývá tím, kdo nese za porušení či ohrožení práv duševního vlastnictví na FSS zodpovědnost a jaké možnosti právní ochrany mají osoby, kterým tato práva svěřil. Následuje kapitola pojednávající o tom, jaké tři možné přístupy k této problematice mohou zaujmout soudy a

¹ Český statistický úřad. Informační společnost v číslech 2016. Praha, 2016. s. 24. Dostupné na: <<https://www.czso.cz/documents/10180/43344124/061004-16.pdf/8a6d1d58-bd25-43f1-869c-27d466ef11ab?version=1.1>>.

² LEINER M. Barry, CERF G. Vinton. *Brief History of the Internet* [online] Internet Society [cit. 14. října 2016]. Dostupné na <<http://www.internetsociety.org/internet/what-internet/history-internet/brief-history-internet>>.

nakonec práce uvádí rozdělení ochrany práv duševního vlastnictví na FSS na základě poznatků z předchozích kapitol.

Zajisté by si tato problematika zasloužila zkoumání i z pohledu práva mezinárodního a v komparaci se zahraniční právní úpravou, rozsah práce to ale bohužel nepřipouští.

Cílem mé diplomové práce je odpovědět na následující otázky:

- 1) Kdy může dojít k porušení práv duševního vlastnictví na FSS?
- 2) Kdo nese za toto porušení odpovědnost?
- 3) Jak se může oprávněná osoba proti takovýmto zásahům bránit?
- 4) Jaká stanoviska mohou k této problematice zaujmout soudy?

Hned v úvodu nutno říci, že to práce se zabývá právní úpravou, odpovědností a možnostmi ochrany pouze podle práva soukromého hmotného. Právem trestním, případně přestupkovým ani soukromým právem procesním se tato práce nezabývá. Tato práce je zaměřena zejména na právo ČR a EU. Zajisté by si tato problematika zasloužila zkoumání i z pohledu práva mezinárodního a v komparaci se zahraniční právní úpravou vybraných států, rozsah práce to ale bohužel nepřipouští.

2. Vymezení základních pojmů

Nejprve vymezím a vysvětlím některé z klíčových pojmů, jimiž se v práci zabývám.

2.1. Duševní vlastnictví

*„Duševní vlastnictví je zákonné a jiné právní označení, které vyjadřuje panství nad ideálními (nehmotnými) majetkovými hodnotami, které nejsou věcmi v dnešním právním smyslu. Synonymním výrazem je výraz nehmotný majetek. D., resp. jeho předměty, je předmětem jednotlivých práv D. Historicky se D. dělí na literární a (jiné) umělecké vlastnictví a na průmyslové vlastnictví.“*³ Je nutno říci, že pozitivní legální definice pojmu duševní vlastnictví v ČR chybí. Citovaná definice duševního vlastnictví z Právnického slovníku vytvořená Prof. Telcem ukazuje, že historicky se duševní vlastnictví dělí na dvě skupiny – literární a umělecké vlastnictví (chráněné pomocí práva autorského) a

³ HENDRYCH Dušan a kol., *Právnický slovník* [online]. 3. vydání. Praha: 2009 [citováno 24. října 2016] Dostupné na <www.beck-online.cz>.

průmyslové vlastnictví (chráněné pomoci práva průmyslového vlastnictví). S účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“) od 1. ledna 2014 vyvstává otázka, zda první polovina definice stále platí a zda tedy duševní vlastnictví nemůžeme dnes již chápat jako věc v právním slova smyslu. Nový občanský zákoník oproti starému občanskoprávnímu kodexu používá širší výklad věci v právním smyslu, když v ustanovení § 489 uvádí: „*Věc v právním smyslu (dále jen „věc“)* je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.“ Na první pohled by se mohlo zdát, že duševní vlastnictví je věcí v právním slova smyslu. Pokud by tomu tak bylo, vztahovala by se na něj ústavní ochrana vlastnictví jako takového zaručená zákonem č. 2/1993 Sb., Listinou základních práv a svobod, jakož i ochrana vlastnictví podle občanského zákoníku (např. požadavek generální prevence dle § 2900 občanského zákoníku).⁴ Navzdory prvnímu dojmu se odborná veřejnost kloní k dojmu, že duševní vlastnictví věci ve smyslu práva není,^{5 6 7} a proto se tato práce ochranou duševního vlastnictví prostřednictvím ochrany práva vlastnického nezabývá.

2.2. Autorské právo

Pro pochopení autorského práva jako pojmu je nejprve zapotřebí uvést, co se vlastně rozumí autorským dílem a co tedy autorské právo chrání. § 2 odst. 1 zák. č. 121/2000 Sb., autorského zákona uvádí: „*Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické.*“ Výslovně pak autorský zákon jako dílo označuje v demonstrativním výčtu svého § 1 „*dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla*

⁴ GALAJDOVÁ Dominika. *Pojetí práv duševního vlastnictví jako věc z pohledu NOZ*. Praha: 2014, s.10. Dostupné na < <http://svoc.prf.cuni.cz/sources/7/17/314.pdf>>.

⁵ TELEČEK, Ivo, TUMA, Pavel. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In JAKL, Ladislav (ed.). *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague, 2012. s. 83.

⁶ DOBŘIČHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a činnosti WIPO*, Praha: Linde, a.s., 2004, s. 23

⁷ VALEKOVÁ, Anna. *Věc v právním slova smyslu ve vztahu k autorskému právu* [online]. epravo.cz, 10. května 2012 [cit. 13. listopadu 2016]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/vec-v-pravnim-smyslu-ve-vztahu-k-autorskemu-pravu-82470.html>>.

urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“⁸ Za určitých podmínek do výčtu děl § 1 autorského zákona patří též počítačový program či databáze.⁹ Autorem takového výtvaru je fyzická osoba, která dílo vytvořila.¹⁰

Autorské právo je odvětví soukromého práva, které patří mezi práva duševního vlastnictví, a které se zabývá úpravou práv k nehmotným statkům. Zabývá se ochranou autorských děl (viz výše) a to tak, že poskytuje komplexní právní úpravu vztahu autora k jeho dílu, jakož i ke třetím osobám. Autor má ke svému dílu práva osobnostní (rozhodnutí o zveřejnění díla, osobování si díla, nedotknutelnost díla) a majetková (užití/užívání díla, odměna za prodej originálu díla, odměna za rozmnožování díla pro osobní potřebu).¹¹

2.3. Průmyslová práva

Průmyslová práva (název převládající v ČR), nebo také průmyslové vlastnictví (mezinárodně uznávané označení) představuje soubor práv k nehmotným statkům. Tato práva jsou absolutní, tedy působící *erga omnes* (vůči všem) – každý má povinnost tato práva respektovat. Co se týká nehmotných statků, musí být uživatelné opakovaně ve výrobě či v obchodu. Konkrétně lze průmyslová práva rozdělit následovně:

- 1) Výsledky tvůrčí činnosti
 - a. vynálezy
 - b. užité vzory
 - c. průmyslové vzory
 - d. topografie polovodičových výrobků
 - e. odrůdy rostlin
- 2) Ochranná označení
 - a. ochranné známky
 - b. označení původu výrobků (nebo také zeměpisná označení)
 - c. obchodní firmy

⁸ § 2 odst. 1 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

⁹ § 1 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹⁰ § 5 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹¹ HENDRYCH Dušan a kol., *Právní slovník* [online]. 3. vydání. Praha: 2009 [citováno 24. října 2016] Dostupné na <www.beck-online.cz>.

3) Chráněná v rámci nekalé soutěže

- a. know – how
- b. goodwill
- c. obchodní jméno
- d. údaj o provenienci zboží
- e. doménové jméno
- f. další

4) Další – obchodní tajemství a zlepšovací návrhy ¹²

Při pouhém pohledu na výčet průmyslových práv, je jasné, že rozebírat jejich ochranu na FSS je bezpředmětné, protože porušení těchto práv na FSS může v případě výsledků tvůrčí činnosti nastat jen s velkými obtížemi, ochranná označení tuto situaci zcela vylučují svou povahou. Přesto se tato práce zabývá alespoň těmi z průmyslových práv, které je relevantní uvážit pro jejich možné porušení při ukládání dat na FSS. Třetí kategorie – průmyslová práva chráněná v rámci nekalé soutěže budou spíše ohrožena obecným zpřístupněním těchto informací do kyberprostoru obecně, zejména na sociální sítě. Takovéto informace je nicméně možné sdílet rovněž na FSS, a proto si zaslouží z průmyslových práv největší pozornost.

2.4. Internet

Internet je v civilizovaném světě známý pojem. Při vyslovení tohoto pojmu se různým věkovým a sociálním skupinám vybaví různé asociace. Pracovní nástroj, zdroj zábavy, síť, dobrý sluha ale zlý pán... V dnešní době existuje zřejmě málokdo, kdo by svými slovy nedokázal popsat, co internet znamená. Co ale internet skutečně je?

Jednoduše řečeno je internet počítačová síť. Základní charakteristikou této sítě jsou jednotlivá zařízení (v dnešní době nejen klasické počítače, ale i chytré telefony, tablety, čtečky knih etc.), které spolu vzájemně komunikují (předávají si a sdílejí navzájem data) prostřednictvím tzv. Transmission Control Protocol/Internet Protocol (neboli zkráceně ICP/IP protokoly). Internet, jak ho známe dnes, spojuje miliardy lidí/počítačů na celém světě, převážně prostřednictvím protokolu HTTP, který je nejčastěji využíván službou WWW (World Wide Web). Systém webových stránek (doplňný e-mailem a

¹² HENDRYCH Dušan a kol., *Právní slovník* [online]. 3. vydání. Praha: 2009 [citováno 24. října 2016] Dostupné na <www.beck-online.cz>.

messagingem – live chatování) je pro mnohé lidi synonymem internetu, ale není tomu tak. Je pravda, že systém webových stránek, které na našem počítači zobrazíme pomocí webových prohlížečů (v současnosti nejvíce využívané Google Chrome, Mozilla Firefox, Internet Explorer, etc.), je zdaleka nejznámější a nejvyužívanější funkcí internetu. Internet ale nabízí několik dalších služeb.^{13 14}

Jak jsem nastínil výše, internet původně vznikl za studené války, kdy měl umožnit komunikovat při zničení infrastruktury při případném jaderném konfliktu proti sobě stojícího západního a východního bloku. Postupně internet začínají používat vědci jako vynikající a jednoduchý nástroj komunikace, aby se po přelomu milénia začal masově šířit mezi uživatele.¹⁵ V roce 2010 překonal metu 2 miliard uživatelů a v roce 2016 překonal neuvěřitelných 3,5 miliard uživatelů (internet tedy používá bezmála polovina obyvatel celého světa).¹⁶

O tom, že internet změnil svět, již dnes není sporu a nebýt internetu, nebylo by nových výzev pro ochranu práv duševního vlastnictví v podobě FSS. Internet a jeho masová dostupnost proměnili většinu profesí, které pracují se slovy a informacemi obecně. Například učitelé středních škol to v dnešní době nemají lehké. Pokud si představíme třídu 30 studentů, z nichž většina vlastní chytrý telefon a umí pracovat s vyhledávačem Google, stojí učitel před nesmírně náročným publikem, které může prakticky jakoukoliv jím vyslovenou faktickou informaci prakticky ihned ověřit. Internet nabízí na jednom místě nespočet kvalitních informací, ale současně dezinformací, nabízí ohromné množství jak odborného a vědeckého textu, tak textu neoborného, zavádějícího i zcela smyšleného. O výhodách a nevýhodách internetu by se dala napsat celá kniha. Pro účely práce je však důležité, že existence sítě internet a její veřejná dostupnost umožňuje vznik a fungování FSS, které mohou působit významné a masové porušování práv duševního vlastnictví.

2.5. Elektronická úložiště dat (file share servery)

¹³ LEINER M. Barry, CERF G. Vinton. *Brief History of the Internet* [online]. Internet Society [cit. 14. října 2016]. Dostupné na <<http://www.internetsociety.org/internet/what-internet/history-internet/brief-history-internet/>>.

¹⁴ Více k pojmu internet: ČERNÝ Michal. *Elektronické publikace v elektronickém věku*, In Acta Universitatis Olomouensis - Iuridica 2, 2000, s. 41-63.

¹⁵ LEINER M. Barry, CERF G. Vinton. *Brief History of the Internet* [online]. Internet Society [cit. 14. října 2016]. Dostupné na <<http://www.internetsociety.org/internet/what-internet/history-internet/brief-history-internet/>>.

¹⁶ MINIWATTS MARKETING GROUP. *Internet Users by the World by Regions June 2016* [online]. 30. června 2016 [cit. 25. října 2016]. Dostupné na: <<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>> .

Pod pojmem elektronická úložiště dat si lze představit celou řadu médií. Pokud použijeme nejširší možný výklad, spadají pod ně diskety, vinylové desky, páskové kazety, videokazety, různé typy disků (CD, DVD...), pevné disky, USB flash disky a v neposlední řadě nejrůznější druhy internetových úložišť (zejména share/upload servery, cloudová úložiště). Pro účely této práce použiji výklad užší, který za elektronická úložiště dat považuje pouze file – share servery (weby). Pro názornost se jedná ku příkladu o české servery <https://uloz.to/>, <https://webshare.cz/#/> nebo www.hellspy.cz, v rámci světového fenoménu ukládání dat na internetu pak můžeme zmínit servery <https://mega.nz/> či <https://www.dropbox.com/>.¹⁷

FSS (anglicky File – share server, známé také jako upload server, nebo hosting server) je úložný digitální prostor na webu, do nějž mohou uživatelé s připojením k internetu nahrávat své soubory, a tyto soubory jsou následně zpravidla zpřístupněny ostatním uživatelům internetu s přístupem na příslušný server.¹⁸ Z valné většiny je tato služba uživatelům úložiště poskytována zdarma. Zpoplatněny jsou pouze doplňkové služby, které spočívají v drtivé většině případů v možnosti rychlejšího stahování bez nutnosti čekání ostatními uživateli nahraných dat prostřednictvím VIP/prémiových účtů.

2.6. Autorské dílo na FSS

Změní se povaha předmětu duševního vlastnictví jeho nahráním na FSS? Ustanovení § 13 autorského zákona definuje rozmnožování díla jako „*zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho částí, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.*“ Výsledek takové multiplikace se nazývá rozmnoženina.¹⁹ Jako rozmnožování díla je třeba vnímat též případ přenesení díla do hardwaru počítače nebo jiného zařízení, zachycení díla na nosiči digitálního záznamu etc.²⁰

Je nahrání díla na FSS jeho sdělováním veřejnosti? Ustanovení § 18 autorského zákona k tomuto říká: „*Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v*

¹⁷ TECHIE, Tanya. *15 Top Free File Hosting Sites 2015 | Reviews and Ratings*. The TechReader.com, 5. srpna 2016 (cit. 25. října 2016). Dostupné na <<http://thetechreader.com/tech/15-top-free-file-hosting-sites-2015-reviews-and-ratings/>>.

¹⁸ ROUSE, Margaret. *Definition network – attached storage* [online]. Září 2015 [cit. 26. října 2016]. Dostupné na: <<http://searchstorage.techtarget.com/definition/network-attached-storage>>.

¹⁹ § 13 zákona odst. 1 č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

²⁰ Shodně: TELEČEK Ivo, TUMA Pavel. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 183 – 184.

nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.“²¹ Nahráním na FSS spadá pod zpřístupnění díla v nehmotné podobě (dílo zde je vyjádřeno digitálně – tedy nehmotně), a to blíže neurčenému okruhu osob (ani pokud jde o přesný počet subjektů), tedy veřejnosti. Nahrání díla na FSS tak bude ve většině případů jeho sdělením veřejnosti.^{22 23 24}

Soubor v určitém formátu nahraný na FSS je tedy rozmnoženinou originálu díla, jeho sdělení na takové úložiště je pak sdělením díla veřejnosti.

3. Právní úprava

V následující kapitole rozeberu právní úpravu, která se ochrany práv duševního vlastnictví na FSS týká. Kapitola se člení do pěti základních skupin – česká právní úprava, úprava právem EU, mezinárodní úprava, a v poslední podkapitole uvedu, jaké mohou kvůli lokalizaci FSS nastat problémy s místní příslušností a jak se s nimi současné právo potýká.

Pro upřesnění je ještě třeba podotknout, že právní úpravy, která se věnuje zejména ochraně práv duševního vlastnictví obecně, ale rovněž FSS, je nezměrné množství, a kdyby se tato práce měla zabývat každým eventuelně dotčeným pramenem práva, byla by z ní rázem kniha. Proto všechna ustanovení, se kterými tato práce pracuje, se týkají výhradně problematiky ochrany práv duševního vlastnictví na FSS; rozboru norem obecných se práce dále nevěnuje.

3.1. Právní úprava v ČR

Z právních předpisů ČR jsou pro tuto práci nejvíce zásadní tři legislativní akty, a to – autorský zákon, zákon o některých službách informační společnosti a občanský zákoník.

3.1.1. Předpisy ústavní síly

²¹ § 18 zákona odst. 1 č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

²² TELEČ Ivo, TŮMA Pavel. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 226 – 227.

²³ STRNAD Martin. *K pojmu "veřejnosti" u užití díla jeho sdělováním podle § 18/2 AutZ* [online]. ITprávo.cz, 18. dubna 2002 [cit 17. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=87767>>.

²⁴ Viz také: Rozsudek soudního dvora EU C-160/15 GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV ze dne 8. září 2016.

Základní právní normou ústavní síly je v našem případě článek 34 Listiny základních práv a svobod. Jeho první odstavec říká, že „*práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.*“ Odstavec druhý uvádí, že „*právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem.*“²⁵ Definici pojmu „duševní činnost“ vyslovil Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku sp. zn. 30 Cdo 4924/2007 jako „*činnost spočívající ve "vytvoření" něčeho nehmotného s tím, že dosažení tohoto cíleného i necíleného výsledku závisí v osobních vlastnostech tvůrce, bez nichž by tento výtvar (duševní plod tvůrčí povahy literární, jiné umělecké nebo vědecké) nebyl vůbec dosažen.*“ K této definici Nejvyšší soud dodává, že právě ve zvláštních osobních vlastnostech tvůrce se odráží individualita tvořivého lidského ducha, který odráží samotnou osobnost tvůrce. Nejvyšší soud dále uvádí, že absence definice „tvůrčí činnosti“ v autorském zákoně plyne z mimoprávní podstaty pojmu jako takového.²⁶ Práva k výsledkům tvůrčí činnosti tedy zákonodárci přišla natolik významná, že jejich ochranu zanesl do dokumentu nejvyšší právní síly – ústavní. Konkrétní způsoby ochrany pak stanovují zvláštní zákony, kterými se budu zabývat níže.

Pokud by právní teorie a praxe přijaly výklad, že práva duševního vlastnictví jsou věci v právním slova smyslu (viz kapitola 2.1. této práce), pak je hlavní normou ústavní síly článek 11 Listiny základních práv a svobod, který vyjadřuje obecnou tezi, že každý má právo vlastnit majetek (tedy věci v právním slova smyslu) a přísluší mu také ochrana tohoto práva, když ve svém odstavci 1 říká, že „*každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.*“²⁷ Otázku, zda je duševní vlastnictví věci v právním slova smyslu, nelze vyřešit bez jejího zasazení do širšího právního kontextu. Taková úvaha nicméně přesahuje účel této práce. Pozitivní odpověď by znamenala, že práva duševního vlastnictví právními předpisy jsou ústavními předpisy chráněna hned na dvou místech – ve článku 11 a ve článku 34 Listiny základních práv a svobod.

3.1.2. Autorský zákon

²⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod.

²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 30 Cdo 4924/2007, ze dne 10.11.2009

²⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod.

Hlavním právním předpisem pro ochranu stěžejní části práv duševního vlastnictví – práva autorského na FSS je autorský zákon. Pokud je řeč o zdrojích, je třeba na úvod k autorskému zákonu zmínit, že jeho prostřednictvím čeští zákonodárci implementovali řadu směrnic EU (dále jen „EU“).²⁸ Můžeme konstatovat, že české autorské právo se díky modernizovanému autorskému zákonu odpovídajícím standardům evropského práva i s dalším mezinárodním dohodám může rovnat pokrokovým úpravám nejvyspělejších států.

Co je dílo definuje § 2 autorského zákona. Smysl tohoto ustanovení a vymezení autorství jsem rozebral v podkapitole 2.2. této práce. Kromě zmíněného jsou také stěžejní ustanovení § 11 a § 12 autorského zákona, které vyjmenovávají osobnostní a majetková práva autora a dále § 40 autorského zákona. Ten demonstrativně vymezuje, jaké jsou právní nástroje autora, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu neoprávněně zasah hrozí.²⁹ Práva autorů a nástroje obrany konkrétně, rozeberu v příslušných kapitolách této práce.

3.1.3. Zákon o některých službách informační společnosti

Jak již bylo zmíněno v úvodu, masové rozšíření internetu a zrychlující se rozvoj technologií klade stále náročnější požadavky na právní úpravu. Zákonodárci v této souvislosti stojí před nelehkým úkolem, kdy jsou nuceni přijmout efektivní právní úpravu, která se nejen vypořádá s výzvami internetu a moderních technologií, ale která bude přijata rychle a současně bude dostatečně předvídat tento stále se zrychlující vývoj. Úkol je to náročný stejně jako důležitý. Internet je svobodný celosvětový komunikátor, jehož rozvoj je nezbytný pro žádoucí rozvoj digitální ekonomiky. Na druhé straně stojí zájem ochrany práv subjektů, jejichž zájmy mohou být ohroženy či poškozeny neomezeným a nekorigovaným rozvojem internetu bez dostatečně moderních a vymahatelných pravidel tohoto rozvoje jakož i internetu jako takového. Pro udržitelný vývoj společnosti, jíž jsou moderní technologie nedílnou součástí, je zcela nezbytné nalézt rovnováhu mezi dvěma zmíněnými zájmy. To je důvod, proč čeští zákonodárci přijali v roce 2004 zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách

²⁸ DIBLÍK, Jan a VEIT Francois. *Mediální právo a práva k nehmotným statkům v ČR*. Praha: Linde, 2012, s. 64-65.

²⁹ § 40 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

informační společnosti.³⁰ Přijetím zákona o některých službách informační společnosti došlo k implementaci několika směrnic EU. Bez dostatečně moderní právní úpravy, která alespoň dostatečně reflektuje společensko – technický rozvoj, nelze očekávat rovnováhu ve vztazích všech zúčastněných subjektů (mezi něž spadá také vztah osob oprávněných z práv duševního vlastnictví a provozovatelů FSS).

Ustanovení § 2 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti říká: „*Pro účely tohoto zákona se rozumí službou informační společnosti jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplatu; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat.*“³¹ Poskytování volného prostoru na FSS pro ukládání vlastního obsahu uživatelů, je tedy službou informační společnosti podle tohoto zákona. Podle ustanovení § 2 písm. d) stejného předpisu jsou pak provozovatelé FSS poskytovateli služby dle tohoto zákona.³² Autor komentáře k tomuto zákonu jako jeden z příkladů poskytovatele služby informační společnosti doslova vyjmenovává mimo jiné provozovatele síťových úložišť včetně cloudů.³³

3.1.4. Občanský zákoník

V případě občanského zákoníku se budu zabývat čtyřmi instituty: zákazem těžení z protiprávního stavu, příkazem generální prevence, náhradou újmy a bezdůvodným obohacením.

1) Zákaz těžení z protiprávního stavu

Zmíněný institut je upraven v § 6 občanského zákoníku, který říká: „*Nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Nikdo nesmí těžit ani z*

³⁰ MAISNER Martin a kol., *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2016, s. XIV.

³¹ § 2 písm. a) 40 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

³² § 2 písm. b) 40 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

³³ MAISNER Martin a kol., *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2016, s. 14.

protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu.³⁴ Zda zákaz těžení z protiprávního stavu dopadá na případ předmětů duševního vlastnictví sdílených prostřednictvím FSS, rozebírá podkapitola 4.1.3. této práce.

2) Generální prevence

První obecnou klauzuli generální prevence obsahuje občanský zákoník ve svém § 2900 a je jí tzv. „obecná povinnost předcházet škodám“: *„Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.“*³⁵ Pravidlo vychází ze staré zásady římského práva vyřčené právníkem Ulpianem: *neminem leadere* – tedy nikomu neškodit. Ten, kdo tuto zásadu nectí, jedná protiprávně. Porušení této zásady je současně jedním z pojmových znaků vzniku povinnosti náhrady újmy. Touto normou občanského zákoníku je zakázáno aktivní konání, kterým negativně zasáhne do práv jiné osoby. Jak ale píše prof. Eliáš: *„Po nikom nelze požadovat, aby zasahoval proti jakémukoli předpokládanému riziku a vstupoval do cizího soukromí bez zjevné, věcně odůvodněné příčiny.“*³⁶ Proto je nezbytné zohlednit okolnosti případu a zvyklosti soukromého života, ale také pravděpodobnost vzniku újmy, rozpoznatelnost hrozby vzniku újmy a poměr mezi zájmem škůdce a ohroženou hodnotou poškozeného. V závěru § 2900 vyjmenovává čtyři konkrétní statky, na které se povinnost neškodit vztahuje. Jsou to: svoboda, život, zdraví nebo vlastnictví jiného.³⁷ Aplikace institutu generální prevence v případě FSS proto opět závisí na otázce, zda jsou práva duševního vlastnictví věci v právním slova smyslu. Jak je uvedeno výše, zda tomu tak je či nikoli je otázka nejasná, avšak odborná veřejnost se klaní spíše k názoru, že tomu tak není. Institutem generální prevence – předstižné dne § 2900 občanského zákoníku se proto tato práce dál nezabývá.

Druhou skutkovou podstatou povinnosti generální prevence je „obecná zakročovací povinnost“ podle § 2901 občanského zákoníku, který říká: *„Vyžadují-li to okolnosti případu...má povinnost zakročit na ochranu jiného každý, kdo vytvořil*

³⁴ § 6 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

³⁵ § 2900 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

³⁶ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1516.

³⁷ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1513 -1516.

*nebezpečnou situaci nebo kdo nad ní má kontrolu... Stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit.*³⁸ Mohou okolnosti případu vyžadovat, aby provozovatel FSS zakročil? Rozhodně ano. Má takový provozovatel kontrolu nad nebezpečnou situací? Komentář k § 2901 chápe nebezpečnou situaci spíše fakticky, než právně (slepec se blíží k okraji jámy),³⁹ nicméně je možné, že soudce by výkladem ohrožení či porušení práv duševního vlastnictví na FSS za nebezpečnou situaci označil. Tuto situaci pak pod kontrolou zcela jistě má, neboť se odehrává na jeho datovém úložišti. Je ale zjevné, že tato argumentace nestojí na pevných základech.

Pro tuto práci je relevantnější druhá část ustanovení § 2901, která říká, že stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých schopností újmu odvrátit snadno, za splnění podmínky, že o újmě ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit. Tato část ustanovení na FSS může dopadat a současně je v souladu s § 6 zákona o některých službách informační společnosti.

3) Náhrada újmy

Třetím institutem dopadajícím na problematiku FSS je náhrada újmy. Pokud je osobě oprávněné z práv duševního vlastnictví způsobena újma, má právo na její náhradu (zda újmu způsobuje uživatel, nebo provozovatel FSS, pojednává kapitola 4). Ustanovení § 2894 občanského zákoníku určuje, že újma na jmění je škoda a že povinnost odčinit nemajetkovou újmu musí být výslovně ujednána, anebo mít základ v konkrétním zákonném ustanovení.⁴⁰ Způsobit lze tedy újmu majetkovou (škodu) a újmu nemajetkovou. Pojem újma sám o sobě není občanským zákoníkem definován. Za újmu lze považovat *„jakoukoli ztrátu, kterou osoba ve své sféře utrpí (jistě dochází k újmě i zloděj, kterému třetí osoba zničí pracně ukradenou věc, čímž mu znemožní její užívání)... za újmu ve smyslu soukromého práva považujeme jen takovou ztrátu, kterou osoba utrpí na právem chráněném statku (tedy tu, kterou právo uzná za hodnou*

³⁸ § 2901 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

³⁹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1518.

⁴⁰ § 2894 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

nápravy).⁴¹ Oproti staré právní úpravě, kdy škoda byla pouze újma na jmění, je nyní škoda újmou na majetku, což znamená, že škodou je i vznik dluhu. Škoda se nahrazuje primárně uvedením v předešlý stav dle ustanovení § 2951 odst. 1 občanského zákoníku,⁴² až pokud to není možné, nebo o to požádá poškozený, hradí se škoda v penězích a to jako narovnání rozdílu mezi stavem, který by byl, nebýt vzniku škody a stavem, který škodu vyvolal. Nemajetková újma nemá ekvivalent vyjádřitelný v penězích, týká se zejména osobnostních práv (např. právo na život, soukromí, svobodu etc.). Přesto se i nemajetková újma nahrazuje přiměřeným zadostiučiněním, které může být vyjádřeno v penězích.⁴³ Povinnost náhrady nemajetkové újmy (předpoklad pro nárok na ni) občanský zákoník stanovuje pouze v několika případech, jako např. poškození věci ze svévole nebo škodolibosti (§2969 odst. 2) nebo protiprávního zásahu do přirozených práv člověka (§ 2956) a několika dalších případech, které s problematikou, o níž tato práce pojednává, nesouvisí. Proto nás nadále zajímají pouze ustanovení o náhradě majetkové újmy, tedy škody. Pro odpovědnost za způsobenou škodu je třeba, aby škůdce úmyslně porušil dobré mravy, porušil svou zákonnou povinnost, anebo povinnost smluvní.⁴⁴

4) Bezdůvodné obohacení

Posledním institutem občanského zákoníku dopadající problematiku FSS, je bezdůvodné obohacení dle § 2991 a následujících občanského zákoníku. Zmíněné ustanovení v první části uvádí: *“Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.”*⁴⁵ Druhým odstavcem je institut dále rozveden: *„Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.”*⁴⁶

Může se provozovatel FSS obohatit tím, že na jeho úložišti je k dispozici (díky sdílení uživatele/uživatelů daného úložiště) předmět ochrany duševního vlastnictví?

⁴¹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1498.

⁴² § 2951 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁴³ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1499 - 1500.

⁴⁴ §§ 2909, 2010 a 2913 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁴⁵ § 2991 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁴⁶ § 2991 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

Když si uděláme malý průzkum po nejfrekventovanějších FSS,⁴⁷ zjistíme, že nejpopulárnějšími předměty práv duševního vlastnictví na těchto úložištích jsou zejména filmy a hudba, také knihy v elektronické podobě. FSS, který obsahuje velké množství uživatelsky atraktivního materiálu je více frekventovaný a dá se s velikou pravděpodobností říci, že jeho provozovateli se díky tomu zvýší zisky z reklamy a připlácení si uživatelé za nadstandardní služby.⁴⁸ Obohacení jde v tomto případě na úkor osob, kterým práva k takto sdíleným předmětům duševního vlastnictví svědčí. Požadavek obohacení je splněn.

Právní úprava podle občanského zákoníku z roku 1964 vyžadovala obohacení bez právního důvodu. Oproti tomu současný občanský zákoník používá významově širší pojem „obohacení bez spravedlivého důvodu.“⁴⁹ Nahrání předmětu duševního vlastnictví na FSS je v našem případě oním důvodem, který není spravedlivý ani legální.

3.1.5. Zákony upravující práva průmyslového vlastnictví

Z průmyslových práv je nejprve třeba určit ta, která mohou být vůbec ze své povahy sdílena na FSS a mohou tak být ohrožena. Úvodem této kapitoly poznamenávám, že je představitelné i v případě vynálezu, know – how, nebo obchodního tajemství jejich převedení do elektronické podoby a sdělení veřejnosti, čímž může být zasaženo do práv osoby, které zmíněná práva svědčí. S takovým případem jsem se ovšem v rámci svého výzkumu nesetkal a nepředpokládám ho ani jako pravděpodobný.

Všechny kategorie průmyslového vlastnictví, od výsledků tvůrčí činnosti po ochranná tajemství, svou povahou do jisté míry odporují tomu, aby byly nějakým způsobem zneužívány na FSS. Ochrana práv průmyslového vlastnictví je však úzce spojena s ochranou proti nekalé soutěži. Situace, kdy si provozovatel FSS počíná nekalosoutěžně, již má mnohem reálnější základ, a proto v rámci této práce ochranu práv průmyslového vlastnictví konzumuje ochrana proti nekalé soutěži.

⁴⁷ z českých např. <https://webshare.cz/#/> nebo <https://uloz.to/>,

⁴⁸ Srov. TELEČEK, Ivo, *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges 2015 s. 147.

⁴⁹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1859.

3.1.6. Nekalosoutěžní pravidla

Základním předpisem upravující ochranu před nekalou soutěží je občanský zákoník. Ten ve svém § 2976 odst. 1 říká: „*Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.*“⁵⁰ V případě tohoto pravidla se jedná o generální klauzuli nekalé soutěže. Aby byla skutková podstata citovaného ustanovení naplněna, musí být kumulativně splněny tři podmínky, které stanoví, a to:

1) jednání v hospodářském styku

2) rozpor s dobrými mravy

3) způsobilost jednání přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Pro naplnění některá ze zvláštních skutkových podstat nekalosoutěžního jednání vyjmenovaných v § 2976 odst. 2 občanského zákoníku, musí být nejprve naplněny znaky generální klauzule. Pokud jsou tyto znaky naplněny, jedná se o nekalosoutěžní jednání a to i v případě, že jednání nenaplnuje žádnou ze zvláštních skutkových podstat nekalosoutěžního jednání. V případě nekalosoutěžního jednání zákon nevyžaduje žádnou míru zavinění soutězcího. Rozhodující je fakt, že dané jednání naplňuje znaky nekalé soutěže, nikoliv pohnutky k danému jednání vedoucí.⁵¹

Ustanovení § 2976 odst. 2 občanského zákoníku vyjmenovává demonstrativně skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání následovně:

a) *klamavá reklama,*

b) *klamavé označování zboží a služeb,*

c) *vyvolání nebezpečí záměny,*

d) *parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele,*

e) *podplácení,*

f) *zlehčování,*

g) *srovnávací reklama, pokud není dovolena jako přípustná,*

h) *porušení obchodního tajemství,*

i) *dotěrné obtěžování,*

⁵⁰ § 2927 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁵¹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1771 - 1773.

j) *ohrožení zdraví a životního prostředí.*⁵²

Z výše uvedených skutkových podstat nekalosoutěžních jednání je pro tuto práci relevantní pouze písmeno h) – porušení obchodního tajemství. Zbylé skutkové podstaty budou na problematiku FSS dopadat jen stěží.

3.2. Právo EU

O právu EU (dále jen „právo EU“) je nejprve třeba uvést několik obecných informací. Právo EU má přímý účinek na základě rozhodnutí Soudního dvora EU Van Gend en Loos z 5. února 1963. Soudní dvůr EU stanovil, že od tohoto okamžiku právo EU nejen stanovuje povinnosti členským státům, ale také zakládá práva jednotlivcům (občanům členských států). Právo EU se tak stává pramenem práva pro evropské orgány, jakož i orgány členských států. Občané členských států se mohou těchto práv před orgány EU i před státními orgány svého státu dovolávat.⁵³

Tato možnost občanů členských států znamená, že právo EU má přímý účinek. Přímý účinek práva EU se dělí na vertikální (mezi jednotlivci a členským státem) a horizontální (mezi jednotlivci členského státu navzájem). Kromě přímého účinku práva EU však existuje také účinek nepřímý. Ten souvisí s povinností členských států EU při výkladu právo postupovat v souladu s předpisy práva EU (tzv. eurokonformní výklad). Základ pro tuto povinnost stanovuje čl. 288 Smlouvy o fungování EU.⁵⁴ Samotná povinnost eurokonformního výkladu je založena rozhodnutím Soudního dvora EU ve věci Von Colson ze dne 10. dubna 1984 a následně potvrzena dalšími rozhodnutími Soudního dvora EU.⁵⁵ ⁵⁶ Nepřímého účinku směrnice se jednotlivci mohou dovolat, pokud jejich stát směrnicí implementuje vadně, ačkoliv povinnost ji řádně implementovat měl a vnitrostátní právní úprava je s ní v rozporu.⁵⁷ V tomto případě má občan členského státu možnost se této neimplementované úpravy domoci před vnitrostátními orgány a tyto orgány mají

⁵² § 2927 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁵³ Rozsudek Soudního dvora EU 26/62. *NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration*, ze dne 5. února 1963.

⁵⁴ čl. 288 Smlouvy o fungování EU: „...Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům...“

⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora EU 14/83. *Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen*, ze dne 10. dubna 1984.

⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora EU C-106/89. *Marleasing SA v La Comercial Internacional de Alimentacion SA*, ze dne 13. listopadu 1990.

⁵⁷ KRÁL Richard, *Transpozice a implementace směrnic ES v zemích EU a ČR*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 109.

povinnost takové právo občanu přiznat (postupovat eurokonformně), třeba i navzdory odlišné vnitrostátní právní úpravě.^{58 59}

Pro tuto práci je stěžejní zejména jeden ze čtyř základních druhů předpisů práva EU (nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení) a to směrnice. Právě jejich prostřednictvím totiž EU zásadně promlouvá do právní úpravy práv duševního vlastnictví.

Je nutno poznamenat, že právo EU má stále silnější roli při ochraně práv duševního vlastnictví. Je tomu tak ze dvou důvodů – jednak státy možnost tvořit právní regulace EU umožnili tím, že se zřekly části své suverenity ve prospěch celku, v druhé řadě pak tím, že EU této pravomoci hojně využívá, jak poznáme již jen z počtu předpisů, které v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví vydala. Díky změnám společnosti zapříčiněných internetem, se z ochrany práv duševního vlastnictví v souvislosti s internetem a globalizací stává globální problém, který zcela beze sporu státy Evropy daleko lépe vyřeší globálním řešením a harmonizací svých předpisů, než tím, že bude právní úprava ochrany práv duševního vlastnictví v každém členském státu EU zcela odlišná. Internet a ani FSS na něm uložená nejsou omezena hranicemi, časem ani vzdáleností. Jaké normy tedy EU přijala, aby se s tímto fenoménem vypořádala?

3.2.1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES

V první řadě je třeba zmínit směrnicí č. 2000/31/ES o elektronickém obchodu. Směrnice zavádí několik termínů, s nimiž později začaly pracovat i národní právní úpravy členských států EU. Jsou zde definovány např. služby informační společnosti nebo jejich poskytovatel, obdobně jak je známe z českého zákona o některých službách informační společnosti.^{60 61}

Dalším ustanovením směrnice o elektronickém obchodu, které je pro tuto práci významné, je ustanovení článku 14. Ten ukládá členským státům povinnost zajistit, aby *„v případě služby informační společnosti spočívající v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za informace*

⁵⁸ KINČOVÁ Eva. *Nepřímý účinek komunitárního práva*. Evropské a mezinárodní právo, 2004, č. 1, s. 16-19.

⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora EU 14/83. Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen, ze dne 10. dubna 1984.

⁶⁰ Článek 2 písm. a) a b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

⁶¹ Srov. § 2 písm. a) a d) 40 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

*ukládáné na žádost příjemce.*⁶² Jednotlivá písmena čl. 14 stanoví výjimky z tohoto příkazu, kdy odpovědnost nastane, pokud byl poskytovatel účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací, je za tyto informace sám odpovědný, anebo jednal s cílem takové informace odstranit nebo zneprístupnit, jakmile se o nich dozvěděl.⁶³ Aby však nedošlo k omylu, jak správně poznamenává Martin Maisner: *“Směrnice o elektronickém obchodu tedy stanoví pravidla pro vyloučení odpovědnosti poskytovatele, nikoli její založení.”*⁶⁴

Když se nyní podíváme na kapitolu 4.1.3. pojednávající o zákoně o některých službách informační společnosti, zejména jeho § 6, je zřejmé, že tuzemská úprava ve zmíněném ustanovení naplňuje požadavky směrnice o elektronickém obchodu. V roce 2000 kdy tato směrnice nabyla účinnost,⁶⁵ v EU skutečně panoval názor, že provozovatelé FSS nemají povinnost volný prostor, který spravují kontrolovat. Tento názor v současnosti považuji za překonaný a myslím, že je potřeba jej přehodnotit.

3.2.2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2001/29/ES

Směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti je pro téma práce je důležitým předpisem. Tato směrnice si klade nesnadný cíl unifikovat právní úpravu členských států v reakci na rychlý rozvoj informační společnosti. Orgány EU si uvědomily rychlé tempo rozvoje informační společnosti, stejně jako potřebu tento rozvoj podrobit pravidlům a kontrolovat. Současně však směrnice správně poukazuje na fakt, že harmonizace (společný postup států při tvorbě právního rámce) je nezbytná, protože opačný přístup – tedy přijímání rozdílných pravidel v každém jednotlivém členském státě, by rozvoj informační společnosti ohrozit omezením volného pohybu zboží a služeb. Dále je

⁶² Článek 14 bod 1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

⁶³ Článek 14 bod 1. písm. a) a b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

⁶⁴ MAISNER Martin a kol., *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2016, s. 71.

⁶⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

poukázáno na fakt, že rozvoj informační společnosti zintenzivňuje přeshraniční využívání duševního vlastnictví.⁶⁶

Ve článku 2 směrnice výslovně přikazuje členským státům autory pro případ jejich děl⁶⁷ oprávnit k udělení práva či zákazu rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakémkoliv formě.⁶⁸

Čl. 3 potom autorům a dalším osobám oprávněným z práv duševního vlastnictví přiznává právo udělit svolení nebo zakázat sdělení děl (a dalších předmětů duševního vlastnictví), pokud jde o sdělování „*veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.*“⁶⁹

Směrnice jasně deklaruje, že pouze a jedině autoři a další osoby, jimž svědčí práva duševního vlastnictví, mají rozhodovat o tom, zda, kdy a jak se budou výtvořiny jejich kreativity a práce šířit. Myšlenka je to bezesporu ušlechtilá, ovšem k jejímu vynucení je třeba více, než její deklarace. Směrnici však považují za významnou z toho důvodu, že je zde jasně vidět snaha řešit situaci nastalou masivním stahováním předmětů duševního vlastnictví z FSS. Co je však neméně důležité, zaznívá zde jasná myšlenka, že osoby, které svými tvůrčími schopnostmi vytvořily předměty duševního vlastnictví, o které je ve společnosti zájem (a které ji mohou obohatit), mají mít výlučné právo kontrolovat, kdo a jak se k těmto předmětům dostane.

3.2.3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2004/48/ES

Úvodem lze k směrnici 2005/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví říci, že má podobný účel, jako směrnice o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, již se věnuje předchozí podkapitola. Zvolila však rozdílné prostředky. Ukládá členským státům přijmout opatření, které zajistí, že práva duševního vlastnictví budou dodržována.⁷⁰ Lze tedy říci, že na rozdíl od výše zmíněných směrnic nestanovuje požadavky pouze na hmotněprávní úpravu

⁶⁶ Preambule bod 1. – 8. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁶⁷ a další osoby oprávněné z práv duševního vlastnictví pro jejich předměty duševního vlastnictví

⁶⁸ Článek 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁶⁹ Článek 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁷⁰ Preambule Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

členských států, ale zaměřuje svou pozornost také na úpravu práva procesního. Za zmínku stojí právo na informace, které mají osoby oprávněné z práv duševního vlastnictví vůči osobám, které do těchto práv zasáhly.⁷¹

Článek 9 této směrnice, ukládá členským státům zakotvit ve svých právních řádech předběžná a zajišťovací opatření, která zajistí osobám oprávněným z práv duševního vlastnictví se u soudu domoci vydání předběžného opatření, kterým se zamezí porušování práv duševního vlastnictví, než soud rozhodne pravomocně ve věci samé. Jedná se např. o vydání soudního zákazu pokračování v údajném porušování daného práva, složení záruky k zajištění odškodnění nositele práva atp. Důležité je, že tak soudní zákaz lze vydat i vůči zprostředkovateli, jehož služeb využívá třetí osoba k porušování práv duševního vlastnictví.⁷²

Na první pohled se vybavuje spojitost s předběžnými opatřeními podle § 74 a následujících občanského soudního řádu.⁷³ Dle mého názoru fakt, že se předběžným opatřením věnuje nejenom český procesní předpis, ale také směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, zvyšuje mandát k jejich použití pro případy ohrožení práv duševního vlastnictví.

3.2.4. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080 (COD)

Obecně lze říci, že když se vyskytne určitá oblast lidské činnosti, která vyžaduje právní regulaci, legislativa (ať už národní, nebo nadnárodní) je zpravidla v pozici, kdy na změny reaguje poté, co nastaly. Vývoj informačních technologií a s tím i informační společnosti pro tento přístup představuje v současnosti jednu z největších výzev. Legislativa EU se prostřednictvím směrnice o elektronickém obchodu z roku 2000 pokusila o přístup, kdy provozovatelům FSS bude zákonem stanoveno, že nemusí obsah svých úložišť aktivně kontrolovat. Doba se změnila a ukazuje se, že tento přístup není dále udržitelný, pokud má být ochrana práv duševního vlastnictví myšlena vážně. Názorový obrat se promítá do návrhu směrnice EU 2016/2080 o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Je patrné přesvědčení, že je nezbytné

⁷¹ Článek 8 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

⁷² Článek 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

⁷³ § 74 a násl. zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, občanský soudní řád.

aktivně zapojit provozovatele FSS do ochrany práv duševního vlastnictví tím, že se jim naopak legislativa uloží povinnost aktivně monitorovat svá úložiště.

Avizovaný názorový obrat přináší čl. 13 odstavec 1. návrhu směrnice, který říká: „Poskytovatelé služeb informační společnosti, kteří ukládají velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a zpřístupňují je veřejnosti, přijmou ve spolupráci s nositeli práv opatření, která zajistí fungování dohod uzavřených s nositeli práv ohledně užití jejich děl nebo jiných předmětů ochrany nebo která zabrání tomu, aby byla prostřednictvím jejich služeb dostupná díla nebo jiný předmět ochrany, který nositelé práv na základě spolupráce s poskytovateli služeb identifikují. Tato opatření, např. používání účinných technologií rozpoznávání obsahu, musí být vhodná a přiměřená. Poskytovatelé služeb poskytují nositelům práv dostatečné informace o fungování a zavedení těchto opatření a případně jim podávají i odpovídající zprávy o rozpoznání a užití děl a jiných předmětů ochrany.“⁷⁴

Dle druhého odstavce čl. 13 návrhu směrnice mají členské státy poskytovatelům služeb přikázat použití mechanismů pro vyřizování stížností a zjednání nápravy na výzvu uživatelů.⁷⁵

K myšlence uložení povinnosti provozovatelům FSS kontrolovat obsah na svých úložištích se negativně vyjádřil tým Creative Commons ČR. Kritika spočívá v tom, že návrh podle názoru týmu Creative Commons ČR:

- 1) rozšiřuje typické povinnosti provozovatelů FSS;
- 2) bude mít negativní dopad především na neziskové platformy typu Wikimedia;
- 3) omezí schopnost občanů komunikovat vzájemně prostřednictvím komerčních platforem, a
- 4) je v rozporu s článkem 15 směrnice o elektronickém obchodu, která povinnost kontroly obsahu úložišť (platforem) zakazuje.⁷⁶

⁷⁴ čl. 13 odstavec 1. návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080 (COD) o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. září 2016. Dostupný na <<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-593-CS-F1-1.PDF>>.

⁷⁵ čl. 13 odstavec 2. návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080 (COD) o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. září 2016. Dostupný na <<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-593-CS-F1-1.PDF>>.

⁷⁶ VOBOŘIL Jan, VOLLMER Timothy. *Stanovisko Creative Commons ČR k Návrhu Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu* [online]. creativecommons.cz, 20. října 2016 [cit. 17. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.creativecommons.cz/stanovisko-creative-commons-cr-k-navrhu-smernice-o-autorskem-pravu-na-jednotnem-digitalnim-trhu/>>.

Tým Creative Commons ČR vystihuje největší nevýhody a hrozby stanovení povinnosti provozovatelům FSS filtrovat obsah na svých úložištích. K demonstraci (ne)oprávněnosti námitek je třeba jejich detailnějšího posouzení:

ad 1) Je pravdou, že zavedení takové povinnosti rozšiřuje povinnosti provozovatelů úložišť, kteří nejsou původci porušování práv duševního vlastnictví na těchto úložištích. Na druhou stranu jejich úložiště k takovému porušování vytváří dokonalý prostor a nikdo jiný mimo samých provozovatelů není schopen nad daným úložištěm a obsahem, který na něj nahrávají uživatelé vykonávat efektivnější kontrolu, než sami provozovatelé. Rozšíření povinností provozovatelů úložišť je proto zcela nezbytné, má – li být nalezeno spravedlivé řešení problému.

ad 2) V tomto případě se jedná o skutečně relevantní námitku. Co dotčené neziskové organizace, kterým jde o dobrou věc? Nebude pro ně uložena taková povinnost likvidační? Zde je třeba říci dvě věci. Zaprvé kontrola obsahu úložiště od závadného obsahu může být automatizována a nemusí tak zabírat desítky hodin lidské práce týdně a zadruhé z běžné uživatelské zkušenosti vyplývá, že k porušování práv duševního vlastnictví probíhá především na úložištích komerčních a prostřednictvím tzv. „torrentů.“⁷⁷ Nezisková datová úložiště problém masivního porušování práv duševního vlastnictví dosud nepotkal, a dá se proto zvážit, zda by jim v ohledu povinnosti kontroly obsahu neměla být udělena určitá výjimka, která by smazala jejich nevýhodu plynoucí z faktu, že se jedná o nekomerční projekty.

ad 3) Dle mého názoru je v dnešní době skutečně potřeba k omezení svobody projevu a práva na informace⁷⁸ přistupovat velice obezřetně, neboť jakákoliv nepřiměřená regulace přibližující se svou povahou cenzuře je v rozporu s otevřenou a demokratickou společností, jakou ČR i EU bezesporu je. Je potřeba nalézt vhodný kompromis, mezi ochranou práv duševního vlastnictví a svobodou podnikání provozovatelů FSS a přitom nezasáhnout do svobody volného sdílení informací a dalšího legálního obsahu více, než je nutné. Rozhodně si nemyslím, že je žádoucí udělat z provozovatelů FSS novodobé cenzory, kteří by měli pravomoc legálně omezovat právo na informace a svobodu projevu. Proto považuji za velice vhodné, že předkladatelé návrhu směrnice ponechávají státům volnou ruku, pokud jde o způsob dosažení výsledku a dále také, že daná opatření mají být přijata provozovateli FSS ve

⁷⁷ Více k pojmu „torrent“ v právu: ČERMÁK, Jiří. *Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer síti typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirat Bay*. Právní rozhledy. 2010, 8, s. 272.

⁷⁸ Čl. 17 ústavního zákona č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod.

spolupráci s nositeli práv opatření (tedy jinými slovy s osobami, které jsou oprávněny z práv duševního vlastnictví). Z mého úhlu pohledu se jedná o velice rozumný požadavek, neboť u této skupiny osob (spisovatelé, umělci, tvůrci filmů etc.), se dá rozumně očekávat, že nebudou chtít přijmout opatření, která by omezovala svobodnou společnost, ale pouze efektivně chránila jejich práva.

ad 4) Fakt, že návrh nové směrnice je v rozporu s článkem 15 směrnice o elektronickém obchodu, je nesporný. Argument však považuji za nejméně relevantní. Jedná se totiž o typickou situaci, kdy právo zareagovalo na určitou situaci. Postupem času, se ukázalo, že přijaté řešení je nedostačující nebo přímo nevyhovující, a tak je třeba zvolit jiný postup, s čímž logicky souvisí i změna dosavadní legislativy.

Podle mého názoru je uložení povinnosti provozovatelům FSS aktivně kontrolovat obsah svých úložišť a tím zabraňovat a v ideálním případě předcházet porušování práv duševního vlastnictví jedinou možností, jak ochranu efektivní ochranu těchto práv zaručit. Povinnost musí samozřejmě být uložena rozumně a proveditelně, aby na jedné straně nedávala provozovatelům FSS právo cenzurovat jakýkoliv i právně nezávadný obsah, na druhé straně, aby tyto zpravidla podnikatelské subjekty nezatěžovala více, než je nezbytné pro dosažení účelu. Ze znění článku 13 odst. 1 návrhu směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu myslím jasně vyplývá, že přesně o toho se jeho předkladatelé snaží dosáhnout. Bude také otázkou, zda jsou provozovatelé FSS schopni za cenu přiměřených finančních a časových nákladů dosáhnout požadavku kontroly obsahu úložišť před nelegálním obsahem. Jakými technickými opatřeními je možné tohoto žádoucího stavu dosáhnout, se věnuje podkapitola 5.1.

V návaznosti na účinek směrnice, bude – li návrh této směrnice přijat, má ČR určitý čas na jeho implementaci. Prakticky to bude znamenat povinnost ČR novelizovat § 6 zákona o některých službách informační společnosti a další dotčená ustanovení, která se týkají aktivní povinnosti provozovatelů FSS aktivně kontrolovat svá úložiště. Pokud ČR tuto případnou směrnici neimplementuje řádně a včas, bude se moci osoba, která by byla špatnou implementací směrnice poškozena (např. osoba oprávněná z práv duševního vlastnictví, jejíž práva jsou poškozena sdílením předmětu duševního vlastnictví na FSS) domoci náhrady škody tím, že podá správní žalobu na ČR pro nečinnost při povinnosti implementovat řádně danou směrnici na základě nepřímého vertikálního účinku směrnic práva EU.

Domnívám se, že návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu je krok dobrým směrem. Harmonizace a jednotný postup v úpravě ochrany práv duševního vlastnictví na FSS jsou rozhodně žádoucí a pevně doufám v to, že se podaří tento návrh přijmout.

3.3. Mezinárodní smlouvy

Na poli mezinárodního práva bylo uzavřeno několik smluv, většina z nich však není relevantní. Tato práce pracuje výhradně s právními normami, které se k tématu práce bezprostředně vztahují a zejména se soustředí na ty, na jejichž základě můžou osoby oprávněné z práv duševního vlastnictví postavit obranu svých práv, případně s takovými, z nichž je možno dovodit odpovědnost porušení práv duševního vlastnictví na FSS. Právní norma s přímým či alespoň nepřímým účinkem (viz kapitola 4.2.) přímo dopadající na téma této práce v mezinárodních smlouvách chybí. Jedinou výjimkou je Bernská úmluva, která je významná při určení rozhodného práva (této problematice se podrobněji věnuje podkapitola 4.4. a v ní se také krátce zabývám Bernskou úmluvou). Proto na tomto místě pouze uvádím, že nejvýznamnější dokumenty, které se ochrany práv duševního vlastnictví na FSS dotýkají, jsou také mimo Bernskou úmluvu, Všeobecná úmluva o právu autorském, Dohoda a obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Smlouva světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském a Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech. Z výše uvedených důvodů a také z důvodu naplnění rozsahu této práce se těmto mezinárodním smlouvám práce nevěnuje a čtenáře v případě jejich zájmu odkazuje alespoň na texty samotných smluv a literaturu, kde o těchto mezinárodních smlouvách mohou zjistit více.^{79 80 81}

3.4. Problém místní příslušnosti a rozhodného práva

⁷⁹ k Bernské úmluvě: RICKETSON, Sam. *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986*. London: Centre for Commercial Law Studies, Queen Mary College, 1987. s. 392

⁸⁰ Ke všem zmíněným smlouvám: GOLDSTEIN, Paul; HUGENHOLZ, P. Bernt: *International Copyright*. 3. vydání. New York: Oxford University Press, 2012, 616 s.

⁸¹ Ke všem zmíněným smlouvám: TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 859 - 879.

V případě FSS může nastat problém s určením místní příslušnosti a rozhodného práva. Vezměme si jednoduchý příklad. Německý občan v Německu na svém datovém úložišti sdílí digitální verzi (např. ve formátu MP3) novou písničku českého interpreta zpívanou v němčině. Jakým právem se bude řídit případný spor a který soud je oprávněn ve věci rozhodnout?

Nyní nastává čas zmínit podrobněji Bernskou úmluvu. Ta totiž zavádí tzv. „princip teritoriality“, což znamená, že se při ochraně autorského práva, se použije právní úprava toho státu, na jehož území došlo k porušení autorských práv oprávněné osoby.^{82 83} Rozhodným právem by v našem případě tedy bylo právo německé.

Oprávněný se může s žalobou obrátit jak na český, tak na německý soud. Rozumnější bezesporu bude obrátit se na soud německý (ten k otázce své příslušnosti zaujme určité stanovisko). Jednak německý soud bude nepochybně rychleji a snáze aplikovat na případ německé právo, neboť disponuje jeho lepší znalostí, než soud český a dále pak vykonatelnost a vynutitelnost německého rozhodnutí německým bude soudem v Německu jistě snazší.

Věc má však další rozměr. Podle jakého práva posoudit situaci, kdy autorské dílo je umístěno na FSS, které je přístupné uživatelům z celého světa, pokud mají potřebné zařízení a přístup k internetu? Jiří Čermák zastává názor, že se uplatní princip teritoriality a rozhodným právem bude právo země, kde je příslušný server fyzicky umístěn.⁸⁴ To se však v souvislosti s cloud computingem může ukázat jako velmi problematické. Může se například jednat o provozovatele datového úložiště z Evropy, jehož servery budou fyzicky usídleny na jiném kontinentu, např. v Indii. O jakékoliv šanci na vymahatelnost rozhodnutí dle indického práva se dá úspěšně pochybovat, nehledě na to, že oprávněná osoba by si velmi pravděpodobně spor v takovém případě pro jeho náročnost rozmyslela.

Z hlediska vymahatelnosti se zajímavým jeví řešení, s nímž přišla Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29, která ve svém stanovisku říká, že na základě článku 4 směrnice 95/46/ES, kde stojí, že: *“Použitelné je právo země, ve kterých je správce zadávající služby cloud computingu usazen, a nikoliv místa, v němž se nachází*

⁸² ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s.227.

⁸³ Čl. 5 odst. 2, Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971.

⁸⁴ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s.234.

*poskytovatelé cloud computingu.*⁸⁵ Nutno ovšem dodat, že se jedná o místní příslušnost vyjádřenou výhradně pro ochranu osobních údajů. Jeví se ovšem jako spravedlivé a praktické, aby obdobné pravidlo platilo i pokud jde o ochranu práv duševního vlastnictví na FSS.

4. Subjekty a jejich odpovědnost za porušení práv duševního vlastnictví na FSS

V ochraně práv duševního vlastnictví na FSS vystupuje celá řada subjektů. U každého rozeberu odpovědnost odvozenou z předchozího zkoumání použitelné právní úpravy a také se zmíním o odpovědnosti morální. Zaměřím se také na to, jakou odpovědnost dovodili jiní autoři, kteří shodně téma zkoumali. Jiří Čermák ve své knize *Internet a autorské právo*, která problematiku rozebírá velmi komplexně, poznamenává, že je patrná snaha autorů, aby byla odpovědnost za porušení autorských práv přenesena z poskytovatelů obsahu (v této práci uživatelé FSS) na poskytovatele volného prostoru (v této práci provozovatelé FSS).⁸⁶ Otázkou však je, zda je snaha o toto přenesení vůbec nutná.

4.1. Odpovědnost provozovatelů FSS

Klíčoví jsou pro tuto práci samozřejmě provozovatelé FSS, a proto jim věnuji největší pozornost. Tato část práce rozebírá jejich odpovědnost na základě pramenů práva uvedených v předchozí kapitole.

4.1.1. Podle autorského zákona

Již v úvodu lze říci, že Jiří Čermák správně poukazuje na problém, že odpovědnost provozovatelů FSS lze dovodit z různých právních předpisů, avšak z autorského zákona nikoliv. Autorská práva totiž porušují sami uživatelé FSS (viz podkapitola 4.2.1.). Sami provozovatelé FSS jsou v pozici osob zúčastněných, které

⁸⁵ Pracovní skupina zřízená podle článku 29. *Stanovisko č. 05/2012 ke cloud computingu*, přijaté 1. července 2012.

⁸⁶ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s. 183.

porušení autorských práv samy nezavinily, avšak mohou tento závadný stav do určité míry kontrolovat a napravit.⁸⁷

Jako možné dotřené ustanovení připadá v úvahu § 18 autorského zákona (sdělování díla veřejnosti).⁸⁸ Provozovatelé ovšem nejsou ti, kdo dílo případně sděluje veřejnosti, ale pouze prostřednictvím svého úložiště toto sdělování umožňují třetím osobám – uživatelům. Jejich přímá odpovědnost podle autorského zákona proto nepřipadá v úvahu.^{89 90} Je třeba říci, že tento stav je skutečně nežádoucí a autorský zákon by měl rozšířit odpovědnost i na provozovatele FSS. Za současného stavu je totiž nejasné, zda je katalog prostředků přímé (§ 40 autorského zákona) a nepřímé (§ 43 autorského zákona) ochrany autorských práv vůči provozovatelům FSS použitelný nebo ne. Dle mého názoru však spíše platí negativní varianta (viz podkapitola 5.1.). Naštěstí jsou tu však další právní předpisy, na základě kterých se lze odpovědnosti provozovatelů FSS dovolat. Nicméně se však domnívám, že autorské právo v ČR by mělo nabízet vlastní instituty ochrany tuzemským autorům a ne se pouze spoléhat na subsidiární doplnění prostředky ochrany práva občanského a dalších právních odvětví.

4.1.2. Podle zákona o některých službách informační společnosti

Stěžejním ustanovení je § 5 zákona o některých službách informační společnosti. Podle něj bude provozovatel FSS odpovědný za obsah informací (dat) uložených na žádost uživatele ve dvou případech:

- 1) *„mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo*
- 2) *dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky,*

⁸⁷ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s.158 – 159.

⁸⁸ § 18 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

⁸⁹ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s.184.

⁹⁰ Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu („Bundesverfassungsgericht“) vydáno dne 12. července 2012 sp. zn. I ZR 18/11. Dostupné na:

<<http://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Text=I%20ZR%2018/11>>

které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací. “⁹¹

Znění zmíněného paragrafu skvěle dopadá na téma této diplomové práce, neboť předpokládá, že uživatel (běžná fyzická osoba) uloží svá data na server (servery) poskytovatele (provozovatel FSS), a to na jeho vlastní žádost. Právním důvodem poskytnutí volného prostoru uživateli a jeho následného využití pro uložení soukromých dat, je smlouva o uložení informací/dat.⁹² Z hlediska teorie práva se jedná o tzv. inominátní smlouvu.⁹³

Navazující ustanovení § 6 zákona o některých službách informační společnosti považují za zcela zásadní, neboť říká, že provozovatelé FSS nejsou povinni:

- 1) *„dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací a*
- 2) *aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.“⁹⁴*

V komentáři k zákonu o některých službách informační společnosti je vyslovena následující teze: *“Není rozumné požadovat od poskytovatelů, aby při vysokém počtu uživatelů a vysokém objemu uložených dat zjišťovali a posuzovali legálnost či nelegálnost veškerého obsahu uložených informací. Je věcí a odpovědností samotných uživatelů, jaký obsah ukládají na poskytnutém serverovém prostoru. Poskytovatelé proto nemají povinnost aktivně monitorovat materiály, které jsou na jejich serverech uloženy.“* Jedním dechem však Martin Maisner dodává, že pokud se poskytovatel dozví, že uživatelem nahrávaný obsah na jeho FSS je protiprávní, vzniká mu povinnost takový obsah znepřístupnit nebo přímo odstranit a pokud tak neučiní, stává se za tento závadný obsah odpovědný, i když není jeho původcem, ale pouze je uložen na jeho serveru. Zákonnou povinností provozovatelů FSS pak není provádění technického či manuálního dohledu nad obsahem nahrávaným uživateli.⁹⁵ O správnosti této teze se dá polemizovat. Z mého pohledu zde stojí proti sobě dvě hodnoty – svoboda (či neomezování) podnikatelské činnosti na straně jedné a efektivní zabránění porušování práv duševního vlastnictví na straně druhé. Dle mého názoru je

⁹¹ § 5 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

⁹² MAISNER Martin a kol., *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2016, s. 61.

⁹³ Viz § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁹⁴ § 6 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

⁹⁵ MAISNER Martin a kol., *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2016, s. 100 – 101.

nepochybně správné, aby provozovatelé FSS (stejně jako všichni ostatní podnikatelé) nebyli svazováni pravidly a povinnostmi více, než je nezbytné. Na druhou stranu je třeba si položit následující otázku: Kdo dokáže nejefektivněji zajistit, aby se na FSS neobjevovala data, která porušují či ohrožují práva duševního vlastnictví (tedy výsledky tvůrčí činnosti nadaných a talentovaných osob) a pakliže se na nich taková data objeví, tak rychle zabránit jejich rozšiřování mezi další uživatele (a tím dalšího poškozování práv duševního vlastnictví)? Odpověď není zdaleka tak jednoduchá, jak by se na první pohled mohlo zdát. Na tomto místě však musí opět zaznít, že nejlepší přístup a kontrolu nad FSS mají zcela nepochybně jejich provozovatelé. Dále ale následuje nelehká otázka, zdali lze objektivně po provozovatelích FSS spravedlivě požadovat, aby data nahrávaná uživateli na jejich servery podrobovali kontrole? Jsou – li ve střetu práva duševního vlastnictví tvůrčích jedinců a současně podnikavých jedinců podnikajících v poskytování digitálního úložného prostoru, či právo by mělo převážet? Je spravedlivé žádat po provozovatelích FSS, aby věnovali nemalé finance, čas a značnou lidskou sílu na kontrolu škodlivého obsahu, který nahrává někdo jiný? Pokud ne, jak jinak zabezpečit, že na FSS nebude docházet k ohrožování a porušování práv duševního vlastnictví? Osobně se domnívám, že pro zodpovězení vyřčených, je rozhodující kritérium ovlivnitelnosti nebo faktické moci nad situací. Jakou faktickou moc mají osoby, jimž svědčí práva duševního vlastnictví nad daty (obsahem), který poškozují jejich práva? Prakticky žádnou. Jakou moc mají nad tímtož obsahem provozovatelé FSS? Prakticky absolutní. Kompromis mezi oběma hodnotami ve vzájemné kolizi rozebíranými v této kapitole, je dle mého názoru následující: Jedinou možností, jak z obou hodnot zachovat maximum je uložit provozovatelům FSS povinnost kontrolovat obsah nahrávaný uživateli na jejich servery. Takový obsah, který je právně závadný, iniciativně a co nejrychleji znepřístupňovat pro ostatní uživatele či zcela odstraňovat, *a contrario* k § 6 zákona o některých službách informační společnosti. Takovým pojetím ochrany zmíněných práv bude bezpochyby významně zasaženo do svobody podnikání těchto subjektů. V kontextu proporcionality se však jedná dle mého soudu o mnohem menší zásah, než jaký je způsoben nahráváním a masovým sdílením dat, která poškozují práva duševního vlastnictví. Navíc si provozovatelé FSS mohou určit, jakým způsobem budou kontrolu provádět, a dá se úspěšně pochybovat o tom, že nutnost takového opatření zničí jejich business (pokud není vyloženě na protiprávních ziscích postaven, což je samozřejmě nepřijatelné). V opačném případě, kdy povinnost kontroly není zákonem uložena,

nemají osoby oprávněné z práv duševního vlastnictví efektivní možnost rychlé faktické obrany téměř žádnou (nemám nyní na mysli obranu právní, jako jsou předběžná opatření etc. nýbrž jen obranu čistě faktickou).

Odkazuji na podkapitulu 3.2.4. této práce, kde na poli EU vznikla iniciativa právě takovouto kontrolu prosazující prostřednictvím navrhované směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080, což osobně velice oceňuji a vítám.

Porušení povinností dle ustanovení § 5 zákona o některých službách informační společnosti sice nezakládá přímou odpovědnost provozovatelů FSS, může ale naplnit znak protiprávnosti potřebný v případě odpovědnosti za vznik újmy (resp. škody) a vydání bezdůvodného obohacení.

4.1.3. Podle občanského zákoníku – zákaz těžení z protiprávního stavu

Pro názornost použiji příklad FSS, na němž je uživatelem nahrán a sdílen nový film, který měl nedávno premiéru v kinech. Je přístupnost nového atraktivního filmu zdarma uživatelům daného FSS protiprávním stavem? Pakliže film takto sdílela osoba, jež k tomu nebyla oprávněna, pak zcela jistě ano. Protiprávní stav zde vzniká v protiprávním jednání uživatele, který bez oprávnění poskytne předmět duševního vlastnictví dalším osobám prostřednictvím FSS. Těží z něj provozovatel FSS? Čím více atraktivního obsahu na úložiště uživatelé sdílí, tím více bude navštěvovaný, více uživatelů si zřídí prémiové placené účty a provozovatel bude mít také vyšší zisky z reklamy, podmínka těžení je tedy také splněna. Tento stav zcela jistě není přímo vyvolán provozovatelem FSS, protože jej sám iniciativně nevyvolal. Zcela jistě má však nad takovým stavem kontrolu, neboť obsah na vlastním serveru může ze všech subjektů nejnáze kontrolovat a škodlivý znepřístupňovat či odstraňovat. Na uživatele FSS se může vztahovat první věta § 6 občanského zákoníku. Neoprávněným nahráním a tím zpřístupněním určitého předmětu duševního vlastnictví na FSS koná protiprávně. Ze svého protiprávního činu pak může těžit. Pokud například takový uživatel neoprávněně nahraje na FSS populární film nebo písničku, je zde vysoká pravděpodobnost, že takové dílo bude ostatními uživateli stahováno, čímž získá uživatel, který toto dílo na úložiště nahrál benefit v podobě rychlejšího stahování dat, přístup k většímu množství dat, větší úložný prostor pro svá data atp. Závěrem

k pojednání o institutu zákazu těžení z protiprávního stavu dodávám, že dle mého názoru jsou § 6 zákona o některých službách informační, který zprošťuje provozovatele FSS povinnosti aktivně obsah na svých serverech kontrolovat a ten závadný promazávat a zákaz těžení z protiprávního stavu dle § 6 občanského zákoníku ve vzájemném rozporu. Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že neuložení povinnosti kontrolovat obsah úložišť se provozovatelům těchto úložišť umožňuje těžit z protiprávního stavu, nad nímž mají kontrolu.

4.1.4. Podle občanského zákoníku – generální prevence

Jak jsem uvedl výše, z institutu generální prevence nás bude zajímat pouze druhá skutková podstata obsažená v § 2901 občanského zákoníku – tedy obecná zakročovací povinnost. Odpovědnost provozovatele FSS zde může mít základ v tom, že nesplnil povinnost odvrátit újmu vzniklou umístěním předmětu duševního vlastnictví na jeho úložiště uživatelem. Újmu bezesporu může odvrátit snadno – stačí takový předmět ze svého úložiště stáhnout a neumožnit dalším uživatelům předmětný předmět duševního vlastnictví nahrát znova. Lze po provozovateli úložiště něco takového spravedlivě požadovat? Takováto povinnost již byla uložena společnosti ShareRapid, a.s., provozující svého času úložiště <http://www.share-rapid.cz> Městským soudem v Praze v roce 2011: „Žalovaný Jaroslav UXXXXX je povinen zdržet se poskytování služeb prostřednictvím portálu XXXXX umožňujících ukládání souborů obsahujících textový řetězec „Kuky“, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla režiséra Jana Svěráka s názvem „Kuky se vrací.“⁹⁶

Stačí mu k tomu provést technické opatření na svém úložišti, což bezpochyby hrozící újma svou závažností převyšuje, pokud uvážíme, že sdílený předmět duševního vlastnictví si můžou stáhnout tisíce uživatelů (např. film *Kuky se vrací* byl ze serveru <http://www.share-rapid.cz> v době vyhlášení rozsudku stáhnut 13.397x).⁹⁷

Spolkový ústavní soud (Bundesverfassungsgericht) ve svém rozhodnutí sporu Atari Europe a Rapidshare AG z roku 2012 konstatoval, že nahrání dat, která jsou v rozporu s autorským právem uživatelem FSS, nezakládá automaticky odpovědnost

⁹⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 72/2011-33 ze dne 2. prosince 2011 (získaný 17. listopadu 2017 z <<http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>> .

⁹⁷ HUSOVEC, Martin. *Rozhodnutia Pražských súdov vo veci Share-rapid.cz* [online]. blog.eisionline.org, 1. září 2013 [cit. 17. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>>.

provozovatele tohoto úložiště. Vyplývá to podle názoru soudu z práva EU, které říká, že provozovatel není povinen aktivně monitorovat obsah svého úložiště. Kontrolní a preventivní povinnost má být přiměřená finančním a technickým možnostem provozovatele elektronického úložiště dat. Soud také vyslovil domněnku, že kontrolovat obsah podle názvu uživateli sdílených souborů (jak uložil ve zmíněném rozhodnutí Městský soud v Praze) nelze, protože stejný název jako předmětné autorské dílo (v tomto případě počítačová hra „Alone in the Dark“), mohou mít i jakékoliv jiné materiály osobní povahy.⁹⁸

4.1.5. Podle občanského zákoníku – náhrada újmy

Výchozím ustanovením je § 2895 občanského zákoníku, který říká: „*Škudce je povinen nahradit škodu bez ohledu na své zavinění v případech stanovených zvlášť zákonem.*“⁹⁹ Z něj vyplývá, že pokud se nejedná o případ stanovený zvlášť zákonem (případy tzv. objektivní odpovědnosti za škodu), musí být vznik škody kryt zaviněním. Rozhodně tedy nepřipadá odpovědnost za škodu, která je způsobena neoprávněným nahráním předmětu duševního vlastnictví na datové úložiště, o němž jeho provozovatel nevěděl. Podle § 6 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti není provozovatel FSS povinen dohlížet na obsah nahrávaný uživateli jeho úložiště.¹⁰⁰ Není přípustné, aby byl takový provozovatel v současné době nesl k tíži, co mu ukládá zákon. Odpovědnost za škodu tedy u provozovatelů FSS připadá v úvahu pouze tehdy, pokud se o protiprávní povaze dat sdílených uživateli na jeho úložišti prokazatelně dozvěděl a neučinil neprodleně potřebné kroky k odstranění závadného stavu, anebo pokud mohl o protiprávnosti uživateli sdílených dat vědět vzhledem k okolnostem a povaze daného případu a vzhledem k předmětu své činnosti.¹⁰¹

4.1.6. Podle občanského zákoníku – bezdůvodné obohacení

⁹⁸ Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu („Bundesverfassungsgericht“) vydáno dne 12. 7. 2012 sp. zn. I ZR 18/11. [Citováno dne 14. listopadu 2016]. Dostupné na: <<http://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Text=I%20ZR%2018/11>>

⁹⁹ § 2895 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

¹⁰⁰ § 6 písm. a) zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

¹⁰¹ § 5 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

Odst. 2 § 2991 občanského zákoníku pak odst. 1 § 2991 občanského zákoníku specifikuje. Pro situaci provozovatelů FSS pak platí, že se mohou obohatit protiprávním užitím cizí hodnoty.

Problematickou částí ustanovení § 2991 odst. 1 občanského zákoníku je, že obohacený „musí ochuzenému vydat, oč se obohatil,¹⁰² což by v případě dat na elektronickém úložišti mohlo být problematické. Odpověď poskytuje § 2999 odst. 1 občanského zákoníku, který říká: *“Není-li vydání předmětu bezdůvodného obohacení dobře možné, má ochuzený právo na peněžitou náhradu ve výši obvyklé ceny.”*¹⁰³ V rozhodnutí 31 C 72/2011-33 například určil Městský soud v Praze cenu 20,- Kč za stáhnutí jedné digitální rozmnoženiny díla filmu Kuky se vrací.¹⁰⁴ Jedná se sice o rozsudek vydaný na základě fikce uznání nároku,¹⁰⁵ a bylo žalováno na náhradu škody,¹⁰⁶ přesto může dát finanční vyjádření hodnoty stažení jedné rozmnoženiny autorského díla v podobě filmu vodítko pro budoucí případy, třeba i pro ty, které by byly žalovány pomocí institutu bezdůvodného obohacení.

4.1.7. Podle nekalosoutěžních pravidel

Je třeba zjistit, zda může provozovatel FSS ve vztahu k právům duševního vlastnictví naplnit alespoň generální klauzuli nekalosoutěžního jednání. Jedná takový provozovatel v hospodářském styku? Soutěžitele definuje Nejvyšší soud ve svém usnesení z roku 2006, kdy říká, že pro osobu jednající v rámci nekalé soutěže je určující zájem takové osoby na výsledku soutěže dvou soutěžitelů a nikoliv pouze fakt, zda se soutěže v daném oboru sama účastní.¹⁰⁷ Z důvodu globalizace je za relevantní trh nutno považovat trh daný výrobky a nikoliv pouze územím, jak správně poznamenal Městský soud v Praze v rozhodnutí 19 Cm 153/2008.¹⁰⁸ „*V soutěžním*

¹⁰² § 2991 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

¹⁰³ § 2999 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

¹⁰⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 72/2011-33 ze dne 2. prosince 2011 (získaný 17. listopadu 2017 z <<http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>> .

¹⁰⁵ § 114b odst. 5 zákona č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, občanský soudní řád.

¹⁰⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 72/2011-33 ze dne 2. prosince 2011 (získaný 17. listopadu 2017 z <<http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>> .

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu 32 Odo 1464/2006 ze dne 15. ledna 2007 (získáno 12. listopadu 2016 z <http://wwwnsoud.cz/>).

¹⁰⁸ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1758.

vztahu se mohou ocitnout také osoby jejichž nabídky zboží nebo služeb jsou vzájemně zaměnitelné (substituovatelné)...¹⁰⁹ Tato zaměnitelnost je českými soudy vykládána spíše extenzivně.¹¹⁰ Soutěžiteli tak v konkrétním případě mohou být vzájemně i osoby, které by se v roli soutěžitelů hypoteticky ocitly jen stěží.¹¹¹ Z výše uvedeného lze učinit závěr, že provozovatelé FSS a osoby, kterým svědčí práva duševního vlastnictví, mohou být vzájemně ve vztahu dvou soutěžitelů.

Dalším pojmovým znakem generální klauzule nekalosoutěžního jednání je jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže. Dobré mravy soutěže a dobré mravy dle občanského zákoníku obecně nejsou totožné pojmy. V rámci hospodářské soutěže lze tolerovat vyšší míru agresivity, neboť se jedná o věc pro business typičtější, než pro běžné mezilidské právní vztahy mimo podnikatelskou úroveň. Zda tedy soutěžitel jedná v rozporu s dobrými mravy soutěže, se posoudí ad hoc (posuzuje se shoda se zvyklostmi v příslušném odvětví a právní nezávadnost). Toto posouzení provádí soud, neboť jde o otázku právní, nikoliv faktickou. Tím, že zákonodárce jednak nedefinoval pojem „dobré mravy soutěže“ a za druhé ponechal demonstrativní výčet skutkových podstat nekalosoutěžních jednání v § 2976 odst. 2 občanského zákoníku, ponechal soudům prostor pro dotvoření nekalosoutěžních pravidel výkladem. To dává prostor pro vznik tzv. soudcovských (nepojmenovaných) skutkových podstat nekalé soutěže.

Dalším znakem nekalosoutěžního jednání je způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Nezáleží na faktické stránce, zda skutečně újma vznikne, postačí riziko vzniku újmy. Jedná se tedy o delikt ohrožovací (nikoliv poruchový).¹¹² Způsobilost přivodit újmu není nutné široce rozebírat, již několikrát zmíněný příklad rozšiřování předmětu duševního vlastnictví prostřednictvím FSS, je beze sporu způsobilý zapříčinit újmu osobě, které práva k danému předmětu duševního vlastnictví svědčí. Oprávněná osoba zde nebude spotřebitel,¹¹³ nýbrž soutěžitel (viz výše).

¹⁰⁹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1758.

¹¹⁰ Srov. např. NS 32 Odo 1642/2005 nebo NS 32 Odo 1230/2005.

¹¹¹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1758.

¹¹² HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1775.

¹¹³ srov. § 419 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník: Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.

Shora uvedené prokazuje dvě věci. Za prvé generální klauzule nekalosoutěžního jednání se může vztahovat na případ ochrany práv duševního vlastnictví na FSS a jejich provozovatelé mohou být odpovědni za její naplnění. V druhé řadě mají české soudy prostor pro vytvoření speciální soudcovské skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání provozovatelů FSS.

Ze zvláštních skutkových podstat připadá v úvahu § 2976 odst. 2 písmeno h) – porušení obchodního tajemství.¹¹⁴ Příkladem může být situace, kdy je z filmového studia vynesena film a sdílen na FSS přede dnem jeho premiéry v kinech.¹¹⁵

Provozovatelé FSS mohou být odpovědni za porušení zákazu nekalé soutěže a to její generální klauzule dle § 2976 odst. 1 občanského zákoníku a také za porušení zákazu nekalé soutěže porušením obchodního tajemství dle § 2976 odst. 2 písmeno h) občanského zákoníku.

4.2. Odpovědnost uživatelů FSS

V následující podkapitole se zaměřím na odpovědnost samotných uživatelů FSS. Je třeba rozlišovat odpovědnost uživatelů úložišť, kteří předměty duševního vlastnictví na úložiště nahrávají a těch, kteří je stahují. Odpovědnost uživatelů, kteří neoprávněně nahrávají na FSS předměty duševního vlastnictví v elektronické podobě, je poměrně jasná. Problém ovšem je, že takových uživatelů mohou být na jednom FSS desítky či stovky. Není efektivní žalovat každého jednotlivého uživatele, spíš dává smysl jedna žaloba na subjekt, který porušování práv duševního vlastnictví umožňuje tím, že poskytuje volný prostor pro uživatele. Navíc opatření přijaté vůči jednomu či více uživatelům neřeší problém porušování práv duševního vlastnictví od jiných uživatelů na témže úložišti v budoucnu. (srov. petit rozhodnutí Městského soudu v Praze v podkapitole 4.1.4).

4.2.1. Podle autorského zákona

Uživatelé, kteří stahují autorská díla z FSS, jednají v souladu s § 30 odst. 1 písm. a) autorského zákona (tzv. volné žití díla), kdy fyzická osoba stahuje dílo z úložiště

¹¹⁴ Odst. 2 písmeno h) § 2976 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

¹¹⁵ TELEEC, Ivo, *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges 2015 s. 146 – 147.

pro svou osobní potřebu a nečiní tak za účelem dosažení hospodářského či obchodního prospěchu.¹¹⁶ § 30a odst. 1 písm. a) k tomu výslovně dodává, že „do práva autorského nezasahuje fyzická osoba, která pro svou osobní spotřebu zhotoví...rozmnnoženinu díla...“¹¹⁷ Nejvyšší soud k tomuto poznamenává, že v případě pořízení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu ustanovení § 30 odst. 1 písm. a) nestanovuje požadavky na právní povahu zdroje a nerozlišuje tedy, zda rozmnoženina pochází z originálu či legálně zakoupené kopie, anebo jiného zdroje.¹¹⁸

Odlišná je ovšem situace u uživatelů, kteří předměty chráněné autorským zákonem na FSS nahráli a zpřístupnili tak ostatním uživatelům. Tito uživatelé se dopouštějí zásahu do autorského práva neoprávněným užitím díla jeho sdělením veřejnosti dle § 18 odst. 1 autorského zákona. Tito uživatelé pak budou odpovědní za porušení autorských práv dotčené osoby.

4.2.2. Podle občanského zákoníku

Obdobně jako provozovatelé FSS, mohou rovněž uživatelé, kteří předměty duševního vlastnictví neoprávněně nahráli na FSS odpovídat za náhradu újmy dle § 2894 občanského zákoníku. Jiří Čermák uvádí, že tito uživatelé budou rovněž odpovídat za bezdůvodné obohacení.¹¹⁹ Myslím, že to není tak zřejmé. Institut bezdůvodného obohacení dle § 2991 odst. 1 občanského zákoníku vyžaduje, aby obohacený získal neoprávněný prospěch. V případě uživatelů by se dalo uvažovat o prospěchu ve formě určité odměny, za stahování předmětu duševního vlastnictví, který na úložiště nahráli, ačkoliv k tomu neměli oprávnění. Taková odměna se v případě některých úložišť může vyskytnout, ale jistě ne v podobě finanční, ale např. možnosti stahovat data z úložiště vyšší rychlostí, přístupem k VIP obsahu atp. Majetkový prospěch potřebný k vydání bezdůvodného obohacení je však dle mého názoru prokazatelný v některých případech velice obtížně a v některých případech vůbec. Jan Tuláček k tomuto uvádí: „*Například pokud neoprávněný zásah do autorského práva spočívá v tom, že fyzická nebo právnická osoba, aniž by k tomu měla souhlas autora,*

¹¹⁶ § 30 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹¹⁷ § 30a odst. 1 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu 5 Tdo 234/2009 ze dne 25. března 2009 (získáno 20. listopadu 2016 z <http://wwwnsoud.cz/>).

¹¹⁹ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s. 175 – 176.

*okopíruje a zdarma rozdává kresbu autora, nevznikne jí žádný majetkový prospěch a není tedy možné uplatnit nárok z bezdůvodného obohacení. Stejně je třeba, podle mého názoru, pohlížet na amatérské překlady Harryho Pottera, pokud je autor dává zdarma k dispozici na internetu a neprodává je. Lze tu však uplatnit nárok na náhradu škody.*¹²⁰ Mám za to, že uživatelé sdílející na úložištích protiprávní obsah mohou odpovídat za škodu (resp. újmu), kterou tím způsobí, avšak nikoliv za bezdůvodné obohacení.

4.3. Odpovědnost dalších osob zúčastněných

Další osoby zúčastněné, které na úroveň ochrany práv duševního vlastnictví na FSS mohou mít vliv, jsou:

- 1) Poskytovatelé připojení (internet service provideři) – nenesou přímou ani nepřímou odpovědnost za porušení práv duševního vlastnictví na elektronických úložištích, ani to po nich nelze spravedlivě požadovat.^{121 122}
- 2) Stát (zákonodárce) – nese zodpovědnost za tvorbu legislativy a stav možností právní ochrany, která je pro osoby oprávněné k dispozici
- 3) Soudy – zodpovědnost za faktický výkon právní ochrany práv duševního vlastnictví
- 4) Osoby oprávněné k užití práv průmyslového vlastnictví – zodpovědnost spíše morální, zejména provozovatelé kin svou cenovou politikou mají vliv na motivaci uživatelů FSS stahovat nelegálně předměty ochrany duševního vlastnictví (zejména filmy) z internetu
- 5) Společnost – zodpovědnost spíše morální, celospolečenská debata a postoj společnosti k právům duševního vlastnictví a jejich ochraně rozhodující měrou určí postoj zákonodárců k problematice (materiální pramen práva)

5. Možnosti právní ochrany oprávněných osob při porušení práv duševního vlastnictví na FSS v současnosti

¹²⁰ TULÁČEK, Jan. Bezdůvodné obohacení podle autorského zákona. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 7-8. s. 35.

¹²¹ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s. 206 – 208.

¹²² Rozsudek soudního dvora EU C-70/10 Scarlet Extended SA proti Sociétés belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) ze dne 24. listopadu 2011.

V předchozí kapitola bylo rozebráno, které subjekty mohou být odpovědné za poručování práv duševního vlastnictví na FSS. Tato kapitola uvádí, jaké možnosti právní ochrany mají subjekty, kterým tato práva svědčí.

5.1. Podle autorského zákona

Pro lepší představu si uvedme jednoduchý příklad. Renomovaný spisovatel (autor) napíše knihu (autorské dílo). Tuto knihu se rozhodne publikovat v klasické papírové vazbě a také jako elektronickou knihu. Jeden ze čtenářů, který si knihu zakoupil, ji umístí prostřednictvím svého uživatelského účtu na elektronické úložiště poskytovatele volného prostoru v ČR, čímž dílo zpřístupní široké veřejnosti. Jaké možnosti obrany podle § 40 autorského zákona autor má?

V případě § 40 se jedná o tzv. prostředky přímé ochrany autorského práva.¹²³ „Autor, do jehož práva bylo takto zasazeno, se může domáhat:

- 1) určení svého autorství, je – li sporné;
- 2) zákazu ohrožení svého práva (neoprávněného sdělování díla veřejnosti);
- 3) sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití díla a to nejen vůči osobě, která tento zásah způsobila, ale také vůči osobě, která využívá (využívala) či poskytuje (poskytovala) za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu užívanou při činnostech, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují, a
- 4) odstranění následků zásahu do práva (zde autorský zákon opět uvádí demonstrativní výčet):
 - a) stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 z obchodování nebo jiného užití
 - b) stažením z obchodování a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2
 - c) zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2

¹²³ TELEČ Ivo,;TŮMA Pavel. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 414.

- d) zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,
- 5) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu (zde autorský zákon opět uvádí demonstrativní výčet):
- a) omluvou
 - b) zadostiučiněním v penězích, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím (výši peněžního zadostiučinění určí soud)¹²⁴

Jak uvádí § 40 odst. 1 písm. e) bod 2. dále: „výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlédne zejména závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo.“¹²⁵ Z uvedeného vyplývá, že § 40 autorského zákona – tedy přímá obrana práva autorského dává autorům, do jejichž práv je neoprávněně zasazeno nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah k dispozici celou řadu nástrojů obrany. Problém ovšem spočívá v tom, že všechny tyto možnosti, které autorský zákon autorům dává, jsou uplatnitelné pouze vůči uživatelům FSS, kteří zasahují do práva autorského, nikoliv vůči provozovatelům FSS.¹²⁶ Ochranu poskytovanou autorským zákonem z hlediska efektivní ochrany autorských práv na FSS proto považují za nedostatečnou.

5.2. Podle zákona o některých službách informační společnosti

Zákon o některých službách informační společnosti uvádí správní delikty v § 11. Ty se však vztahují pouze k obchodním sdělením a jsou tak pro ochranu práv duševního vlastnictví na FSS nepoužitelné.¹²⁷ Významný je však § 5 odst. 1 písm. b), který říká, že provozovatel FSS za obsah informací na svém úložišti odpovídá, pokud se prokazatelně dozvěděl o protiprávní povaze ukládaných informací či protiprávním jednání uživatele. Osoba, jejíž právo je porušeno či ohroženo obsahem na takovém úložišti tedy může provozovatele úložiště na tuto skutečnost upozornit a tento provozovatel pak musí neprodleně učinit veškeré kroky, které po něm lze požadovat k odstranění nebo

¹²⁴ § 40 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Obdobně ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s. 174 – 184.

¹²⁷ § 11 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

znení těchto informací.¹²⁸ V případě, že tak neučiní, může osoba oprávněná splnění této povinnosti vymáhat soudně.

5.3. Podle občanského zákoníku

Osoba oprávněná z práv duševního vlastnictví může požadovat:

- 1) Vydání bezdůvodného obohacení podle § 2991 odst. 1 občanského zákoníku po provozovateli FSS;
- 2) Náhradu majetkové újmy (škody) podle § 2894 po provozovateli FSS a uživateli, který předmět jeho práva neoprávněně na toto úložiště nahrál.

5.4. Podle nekalosoutěžních pravidel

Ustanovení § 2988 a 2989 občanského zákoníku vyjmenovává sankce, které jsou použitelné v případě, že je naplněna i jen generální klauzule nekalosoutěžního jednání.¹²⁹ V případě, že ji provozovatel FSS naplní, může „osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno, může proti rušiteli požadovat, aby se nekalé soutěže zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Dále může požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.“¹³⁰

6. Možné reakce soudů

Stěžejní roli pro vývoj ochrany práv duševního vlastnictví na FSS, budou hrát soudy. Jejich rozhodování a výklad práva v konkrétních případech ochrany práv duševního vlastnictví dotvoří prostor, v němž se bude střetávat zájem osob oprávněných z práv duševního vlastnictví na ochraně jejich práv a technologický pokrok skýtající mimo jiné další možnosti k ohrožení či porušení takovýchto práv. Role soudů není jednoduchá. Současné způsoby ochrany práv duševního vlastnictví vyjmenované v předchozích kapitolách, počítají s klasickým užíváním předmětů duševního vlastnictví. Nové technologie však umožňují s předměty duševního vlastnictví nakládat způsoby, které tvůrci zákonů dost dobře v době jejich tvorby nemohli předvídat. O to těžší je úloha našich i zahraničních soudců, když se

¹²⁸ § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

¹²⁹ HULMÁK Milan a kol., *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, s. 1774.

¹³⁰ § 2988 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

musí vypořádat se situacemi, na něž legislativa dostatečně rychle nezareagovala. Při objevení mezery v zákoně se soud bude pohybovat v prostoru mezi dvěma extrémy. Prvním je, že se soud přidrží striktního výkladu zákona bez ohledu na nové technologie a možnosti, které přináší. Druhým extrémem je pak zcela extenzivní výklad práva, který na nové technologie a s nimi ruku v ruce jdoucí přístupy k právům duševního vlastnictví reaguje tak, že právo svým výkladem tvoří.¹³¹

Na tomto místě rozvedu tři možné přístupy, které mohou soudy v budoucnosti zaujmout. Tyto možné přístupy jsou soudní minimalismus, soudní maximalismus a soudní aktivismus.

6.1. Soudní minimalismus a ochrana technologického pokroku

První přístup spočívá v tom, že soudy aplikují doslovný výklad právních předpisů. Jde o striktní aplikaci teorie dělby moci – moc soudní a soudy jako její vykonavatelé mají rozhodovat v konkrétních případech o právech a povinnostech subjektů, nikoliv právo tvořit. Reagovat na nové situace, které moderní technologie přinášejí vytvořením odpovídajícího systému právních předpisů, je dle této teorie úkolem moci zákonodárné. Úkolem soudu tedy není za každou cenu reagovat na situaci mezery v právu tím, že ji dotvoří výkladem, ale spíše počkat, až na ni zareaguje legislativa.¹³²

V praxi to znamená, že objektivně není možné včas prozkoumat a zabezpečit nové způsoby autorskoprávní ochrany reagující na nové způsoby, kterými moderní technologie umožňují nakládat s předměty duševního vlastnictví. Na druhou stranu ale vytvoří prostor a čas pro poznání pozitivních i negativních aspektů na budoucí komerční využití předmětů duševního vlastnictví, které nové technologie přinášejí. Umožňuje totiž legislativě vybrat nejvhodnější možný způsob regulace, při němž vezme v potaz práva a zájmy všech subjektů, kterých se taková regulace týká.¹³³

6.2. Soudní maximalismus a ochrana předmětů autorskoprávní ochrany

Druhý přístup je do značné míry opakem přístupu předchozího – soudy použijí extenzivní výklad právních předpisů. Rozšiřují tak právní předpisy, aby tyto zahrnovaly i

¹³¹ HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVÁ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 18.

¹³² Tamtéž, s. 18 – 19.

¹³³ Tamtéž, s. 20 – 21.

případy, které pod ně v době jejich vzniku nespádaly. Tento přístup zajišťuje vyšší ochranu práv duševního vlastnictví, soudy chrání oprávněné subjekty i v situacích, na které legislativa dosud nezareagovala dostatečnou a efektivní právní úpravou. Soudní maximalismus má na rozdíl od soudního minimalismu výhodu ve flexibilitě a rychlosti reakce. Příslušný soud reaguje okamžitě na vyvstalou situaci.¹³⁴

Nevýhodou tohoto systému je, že může způsobit právní nejistotu. Kdo dokáže efektivně a přesně předpovědět, jak soud daný případ rozhodne a do jaké míry při aplikaci práva použije extenzivní výklad? Může navíc působit negativně na inovátorské společnosti, které raději některé služby či technologie raději nezveřejní, protože není jasné, zda se v případě dané inovace bude jednat o porušení autorského práva nebo ne. Porušování práv duševního vlastnictví novými službami či technologiemi by totiž negativně ovlivnilo jejich public relations.¹³⁵ Bylo by krátkozraké se domnívat, že by maximalistický přístup soudů negativně ovlivnil pouze společnosti usilující o inovaci. Inovace a nové technologie mají potenciál rozšířit existující trhy, či vytvořit trhy úplně nové. Nejlepším důkazem je samotná podoba internetu v podobě, v jaké ji známe dnes. Tvorba nových trhů je i v zájmu autorů a dalších osob oprávněných k výkonu práv duševního vlastnictví. Čím větší trh, tím větší možnost prodeje a dalšího odbytu předmětů práv duševního vlastnictví. Čím více trhů, tím více takových odbytišť.¹³⁶

V extrémním případě soudního maximalismu bychom se dokonce mohli dostat do situace, kdy soudy budou moci rozhodovat o tom, v jaké podobě a technické specifikaci mohou společnosti nové technologie a inovace uvádět na trh. Taková pravomoc soudů už by odporovala teorii dělby moci a v tomto extrémním případě by moc soudní výrazně zasahovala do pravomocí moci zákonodárné. Rozhodně by však tento přístup vyhovoval subjektům oprávněných z práv duševního vlastnictví. Prostřednictvím soudů by tak mohli bránit novým inovativním technologiím, které by mohly zavést nové způsoby využívání jejich předmětů duševního vlastnictví a chránit tak již osvědčené způsoby komerčního

¹³⁴ HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVÁ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 22.

¹³⁵ Vzťahy s verejnou, spočívajúci ve snahe o pôsobení na verejnú k vytvoreniu souhlasu a zisku verejné podpory.

¹³⁶ HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVÁ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 24 – 25

využití jejich děl a dalších předmětů práv duševního vlastnictví a jejich prostřednictvím uskutečněné investice.^{137 138}

6.3. Soudní aktivismus a tvorba nového práva

Předchozí varianty znamenají, že soudy budou svým přístupem spíše hájit zájmy buď subjektů přinášejících inovativní a nová řešení (soudní minimalismus), anebo subjektů oprávněných z práv duševního vlastnictví (soudní maximalismus). Třetím možným přístupem soudů, je pokusit se najít rozumný kompromis mezi zájmy těchto dvou skupin. Tento přístup můžeme vidět například u Nejvyššího federálního soudu (Německo 50. a 60. léta 20. století). Ten ve své doktríně vyjádřil myšlenku, že existuje vztah příčinnosti mezi zařízeními určeným k výrobě rozmnoženin a jejich použitím třetími osobami na porušování práv duševního vlastnictví. Soud však současně upozornil, že je třeba vzít v potaz významný společenský zájem na tom, aby probíhal technologický pokrok. Zároveň by však subjekty přinášející technologický pokrok neměly zavírat oči před oprávněnými zájmy subjektů z práv duševního vlastnictví, které jimi přinášena inovace může ohrozit. Pokud tedy existují technologické a ekonomické nástroje k zamezení těchto ohrožení, jsou inovátoři povinni je přijmout. Při poměrování různých zájmů mezi ochranou subjektů oprávněných z práv duševního vlastnictví a technologickým pokrokem, je patrná snaha o vyvážení obou těchto zájmů v kolizi.¹³⁹

Takovýto přístup považuji za ideální. Soudy by měli najít proporční rovnováhu mezi ochranou zájmů subjektů oprávněných z práv duševního vlastnictví a technologickým pokrokem, v případě nutnosti se raději nepatrně uchýlit k větší ochraně technologického pokroku. Navíc je tento přístup maximálně flexibilní a umožňuje soudům vhodně reagovat na inovace v podobě technologií a služeb.¹⁴⁰

Nevýhoda – není možné posoudit v mnoha případech jaké opatření jsou technicky a ekonomicky vhodná, navíc se to časem může měnit. V daném čase a místě přípustná

¹³⁷ HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVIČ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 25

¹³⁸ Více k problematice ochrany práv autorů na úkor pokroku a inovací: ADAMOVIČ, Zuzana. Podpora kultúry, vzdelania, vedy a priemyslu prostredníctvom autorského práva... In ADAMOVIČ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 64 – 89.

¹³⁹ HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVIČ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 26

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 27.

opatření se mohou stát časem nepřijatelná. Později soud vyhodnotil, že inovativní společnosti umožňující masové rozšiřování kopií by měli autorům kompenzovat negativní účinek používání takovýchto technologií na jejich oprávněné zájmy. To vedlo k zavedení poplatků a daní na vybrané typy zařízení spotřební elektroniky, které mohou působit na masivní rozmnožení předmětů autorské ochrany¹⁴¹

Neuvážená a neadekvátní reakce může způsobit zpomalení nebo dokonce zastavení technologického pokroku, což může být na škodu autorům, stejně jako inovátorům a uživatelům. Regulace nových technologií proto vyžaduje určitý čas na získání lepších zkušeností s fungováním a potřebné údaje o jejich současném a budoucím pozitivním a negativním vlivu na lidskou tvořivou duševní činnost 44, parafrázovat

7. Členění ochrany práv duševního vlastnictví

Na základě zkoumaných možností ochrany práv duševního vlastnictví jsem závěrem své práce dospěl k rozdělení ochrany podle několika kritérií. Vybral jsem dvě, na základě nichž lze ochranu práv duševního vlastnictví přehledně rozčlenit. Prvním kritériem je dělení podle subjektu, který ochranu provádí, druhým kritériem je pak aktivita oprávněných osob. Uvedená kritéria jsem zvolil z důvodu demonstrace komplexnosti problematika ochrany práv duševního vlastnictví na FSS. Je prakticky nemožné pro jedinou skupinu, aby dosáhla dokonalé ochrany duševního vlastnictví bez kooperace se skupinami ostatními. Pouze společným úsilím všech dotřených skupin o spravedlivé uspořádání a rozložení zodpovědnosti v otázce ochrany práv duševního vlastnictví na FSS, lze dosáhnout výsledku, se kterým budou spokojeni všichni a který bude taky pro všechny spravedlivý.

7.1. Podle subjektu

Podle subjektu, který ochranu provádí, se člení na:

- 1) Legislativní – prováděná mocí zákonodárnou (ať už tuzemskou, unijní, nebo mezinárodní) přijímáním právních předpisů chránících práva a oprávněné zájmy autorů případně jiných osob oprávněných z práv duševního vlastnictví;

¹⁴¹ HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVIČ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 27 – 28.

- 2) Oprávněných osob – prováděná samotnými autory, případně jinými oprávněnými osobami, spočívající v aktivním zapojení autorů do diskuse při přijímání ochranné legislativy, sdružování do ochranných svazů autorských a dalších aktivitách, které autoři a další osoby oprávněné mohou udělat s výjimkou situací, kdy se s ochranou obrací na soud;
- 3) Soudní – autor nebo jiná osoba oprávněná se ochrany domáhá u soudu, který pak ochranu fakticky poskytuje;
- 4) Kolektivní – prováděná pomocí sdružení chránících zájmy určitých skupin, v ČR např. Ochranný svaz autorský;
- 5) Společenskou – postoj společnosti k ochraně práv duševního vlastnictví na FSS, ale i obecně, hraje stěžejní roli. Pokud společnost jako celek přijme názor, že práva duševního vlastnictví oprávněně chrání tvůrce významných hodnot, které obohacují celou společnost, za což jim náleží odměna, může tento veřejný zájem motivovat zákonodárce a soudce ke zvýšené ochraně zmíněných hodnot.

7.2.Podle aktivity oprávněných osob

Podle aktivity oprávněných osob se ochrana člení na:

- 1) Pasivní – spočívá v akcích subjektů odlišných od autorů a jiných oprávněných osob z práv duševního vlastnictví, můžeme ji proto rozdělit na ochranu legislativní (moc zákonodárná se stará o to, aby autorské právo bylo dostatečně chráněno zákony a dalšími právními předpisy), právně – vědeckou (význam právní teorie autorského práva jako podkladů pro správnou tvorbu legislativy), obecně právní (celková stav soukromého práva a soudní systém musí autorům dávat dostatek institutů a nástrojů právní ochrany, jinak je jakákoliv další ochrana bezvýznamná);
- 2) Aktivní – aktivní ochrana spočívá v aktivním chování osob oprávněných z práv duševního vlastnictví, vnitřně se člení na:
 - a) Předběžnou (zahrnuje všechny možné kroky, které mohou osoby oprávněné z práv duševního vlastnictví podniknout, aby porušení či ohrožení svých práv a oprávněných zájmů předešli);

b) Následnou (zahrnuje možné kroky, které osoby oprávněné z práv duševního vlastnictví mohou podniknout poté, co jejich právo bylo porušeno nebo ohroženo).

8. Závěr

V úvodu práce jsem stanovil čtyři hlavní otázky. Práce samotná na ně nachází odpověď. Nahráním předmětů práv duševního vlastnictví může (a ve většině případů dochází) k zásahům do zmíněných práv. Odpovědnými za zásahy jsou primárně uživatelé úložišť, kteří uvedené předměty na úložiště nahrávají, sekundárně provozovatelé těchto úložišť. Oprávněná osoba má k dispozici řadu nástrojů, jimiž se může bránit, situace však není ideální, neboť obrana přichází v úvahu zejména vůči uživatelům. Provozovatelé FSS díky zákonu o některých službách informační společnosti nemusí obsah svých úložišť aktivně monitorovat. Změnu tohoto přístupu by měla přinést plánovaná směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080. Soudy, které už několik sporů týkající se uvedené problematiky rozhodly (např. citované rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 72/2011-33, nebo Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu sp. zn. I ZR 18/11), mohou zaujmout jeden ze tří přístupů – soudní minimalismus, soudní maximalismus a soudní aktivismus.

Pokud jde o řešení ochrany práv duševního vlastnictví na FSS, věřím, že uložení povinnosti kontroly obsahu provozovatelům FSS, je krok, který k lepším standardům ochrany práv duševního vlastnictví může významně přispět.

FSS jsou pouze jedním z několika způsobů, kterým mohou být ohrožována či porušována práva duševního vlastnictví na internetu. Trendem je také např. problematika sdílení předmětů duševního vlastnictví mezi uživateli navzájem pomocí tzv. torrentů (P2P sdílení). Není pochyb o tom, že i když se podaří nalézt spravedlivé řešení a efektivní způsob ochrany a vymáhání práv duševního vlastnictví ve vztahu k FSS a torrentům, rozvoj informačních technologií přinese nový, dosud neznámý způsob dalších zásahů do práv duševního vlastnictví, na něž bude právo muset najít odpověď. Kdy jindy, než nyní by měla proběhnout diskuse veřejné i laické veřejnosti a pokus o nalezení ideálního řešení, z nichž se budeme moci v budoucnu u nových otázek inspirovat a díky nimž budeme moci v budoucnu na obdobné výzvy reagovat rychleji a lépe. Pevně věřím, že moje diplomová práce vnesla alespoň trochu světla a systematiky do problému ochrany práv duševního vlastnictví na FSS. Je vždycky snadné kritizovat stávající nefunkční systém, ale co skutečně pomáhá systém posouvat, jsou konstruktivní řešení. Svou diplomovou práci jsem psal s cílem vnést do

problematiky ochrany duševního vlastnictví na FSS aspoň trochu systematiky. Jak se říká, vždycky je lepší zapálit alespoň jednu svíčku, než si stěžovat na to, že je tma. Moje diplomová práce je pokusem o zapálení takové svíčky a věřím, že jsem v tomto pokusu úspěšný.

Literatura

1) Knižní publikace:

ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. 2. vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, s.252 s. ISBN 80-7201-423-4.

DIBLÍK, Jan a VEIT Francois. *Mediální právo a práva k nehmotným statkům v ČR*. Praha: Linde, 2012, 259 s. ISBN 978-80-7201-863-5.

DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a činnosti WIPO, Praha: Linde, a.s., 2004, 233 s. ISBN 80-7201-467-6.

HENDRYCH Dušan a kol., *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: 2009. 1344 s. ISBN 80-7179-740-5.

HULMÁK Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2014, 2080 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

KRÁL Richard, *Transpozice a implementace směrnic ES v zemích EU a ČR*. Praha: C. H. Beck, 2002, 120 s. ISBN 80-7179-688-3.

MAISNER Martin a kol. *Zákon o některých službách informační společnosti*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 2016, 224 s. ISBN 978-80-7400-449-0.

TELEC Ivo, TŮMA Pavel. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, 970 s. ISBN 9788071796084.

TELEC, Ivo, *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges 2015, 240 s. ISBN 978-80-7502-061-1.

2) Právní předpisy:

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl.

Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/2080 (COD) o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. září 2016.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

Smlouva o fungování Evropské unie.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

Zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, občanský soudní řád.

3) Judikatura

Rozsudek soudního dvora EU C-160/15 GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV ze dne 8. září 2016.

Rozsudek Soudního dvora EU 26/62. NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration, ze dne 5. února 1963.

Rozsudek Soudního dvora EU 14/83. Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen, ze dne 10. dubna 1984.

Rozsudek Soudního dvora EU C-106/89. *Marleasing SA v La Comercial Internacional de Alimentacion SA*, ze dne 13. listopadu 1990.

Rozsudek soudního dvora EU C-70/10 Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et  diteurs SCRL (SABAM) ze dne 24. listopadu 2011.

Rozhodnutí Spolkového  stavn ho soudu („Bundesverfassungsgericht“) vydáno dne 12.  ervence 2012 sp. zn. I ZR 18/11.

Rozsudek Nejvyš ho soudu  R sp.zn. 30 Cdo 4924/2007, ze dne 10. listopadu 2009.

Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 72/2011-33 ze dne 2. prosince 2011.

Usnesení Nejvyš ho soudu 32 Odo 1464/2006 ze dne 15. ledna 2007.

Usnesení Nejvyš ho soudu 5 Tdo 234/2009 ze dne 25. březa 2009.

4)  asopisy

ČERMÁK, Jiří. *Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer s t  typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirat Bay*. Právní rozhledy. 2010, 8, s. 272.

KIN OV , Eva. *Implementácia judikatúry Európskeho s dneho dvora: dopady na justiciu, advok ciu a legislative*. Evropsk  a mezin rodn  právo, 2003,  . 6, s. 13 – 18.

TULÁČEK, Jan. *Bezdvodn  obohacen  podle autorského zákona*. *Bulletin advokacie*, 2008,  . 7-8. s. 35 - 38.

5) Internetov  zdroje

HUSOVEC, Martin. Rozhodnutia Praensk ch súdov vo veci Share-rapid.cz, blog.eisionline.org, 1. z r  2013. Dostupn  na <<http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>>.

LEINER M. Barry, CERF G. Vinton. *Brief History of the Internet* [online]. Internet Society. Dostupn  na <<http://www.internetsociety.org/internet/what-internet/history-internet/brief-history-internet>>.

MINIWATTS MARKETING GROUP. *Internet Users by the World by Regions June 2016* [online]. 30. června 2016. Dostupné na: <<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>>.

ROUSE, Margaret. *Definition network – attached storage* [online]. Zář 2015. Dostupné na: <<http://searchstorage.techtarget.com/definition/network-attached-storage>>.

STRNAD Martin. K pojmu "veřejnosti" u užití díla jeho sdělováním podle § 18/2 AutZ [online]. ITprávo.cz, 18. dubna 2002. Dostupné na <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=87767>>.

TECHIE, Tanya. *15 Top Free File Hosting Sites 2015* [online]. Reviews and Ratings. The TechReader.com, 5. srpna 2016. Dostupné na <<http://thetechreader.com/tech/15-top-free-file-hosting-sites-2015-reviews-and-ratings/>>.

VALEKOVÁ, Anna. *Věc v právním slova smyslu ve vztahu k autorskému právu* [online]. epravo.cz, 10. května 2012. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/vec-v-pravnim-smyslu-ve-vztahu-k-autorskemu-pravu-82470.html>>.

VOBOŘIL Jan, VOLLMER Timothy. *Stanovisko Creative Commons ČR k Návrhu Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu*. creativecommons.cz, 20. října 2016. Dostupné na <<http://www.creativecommons.cz/stanovisko-creative-commons-cr-k-navrhu-smernice-o-autorskem-pravu-na-jednotnem-digitalnim-trhu/>>.

6) Příspěvky ze sborníků

HAZUCHA, Branislav. Úloha súdov pri regulácii nových technológií autorským právom: Nové formy prenosu televízneho vysielania cez internet. In ADAMOVIČ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 9 – 44. ISBN 978-80-8082-810-3.

TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In JAKL, Ladislav (ed.). *Nový občanský zákoník a duševní vlastníctví*. Praha: Metropolitan University Prague, 2012. 244 s. ISBN 978-80-87956-01-4.

7) Zprávy a stanoviska organizací

Český statistický úřad. *Informační společnost v číslech 2016*. Praha, 2016. 92 s. ISBN 978-80-250-2699-1. Dostupné na: <<https://www.czso.cz/documents/10180/43344124/061004-16.pdf/8a6d1d58-bd25-43f1-869c-27d466ef11ab?version=1.1>>.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29. Stanovisko č. 05/2012 ke cloud computingu, přijaté 1. července 2012.

8) Diplomové a vědecké práce

GALAJDOVÁ Dominika. *Pojetí práv duševního vlastnictví jako věc z pohledu NOZ*. Praha: 2014, 24 s. Dostupné na <<http://svoc.prf.cuni.cz/sources/7/17/314.pdf>>.

9) Další literatura k tématu

ADAMOVIČ, Zuzana. Podpora kultúry, vzdelania, vedy a priemyslu prostredníctvom autorského práva... In ADAMOVIČ, Zuzana (ed.). *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014, s. 64 – 89.

ČERNÝ Michal. *Elektronické publikace v elektronickém věku*. In Acta Universitatis Olomouensis - Iuridica 2, 2000, s. 41-63. ISBN 8024400995

GOLDSTEIN, Paul; HUGENHOLZ, P. Bernt: *International Copyright*. 3. vydání. New York: Oxford University Press, 2012, 616 s. ISBN 9780199794294.

RICKETSON, Sam. *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986*. London: Centre for Commercial Law Studies, Queen Mary College, 1987. 1030 s. ISBN 0582463688.

Usnesení Nejvyššího soudu 32 Odo 1642/2005 ze dne 18. ledna 2006.

Usnesení Nejvyššího soudu 32 Odo 1230/2005 ze dne 14. března 2006.